

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Ruimte, Groen en Water d.d. 6 september 2023

Voorzitter:

Mw. A.M.J. Oude Luttikhuis

Namens PS aanwezig: mw. Van Vooren, dhr. Adriani, mw. De Boer, mw. Van Gilse, dhr. Peer, dhr. Schaddelee, dhr. Cromwijk, mw. Ghijsels, Dhr. Schipper, dhr. Breur, dhr. Fiscalini, dhr. van Dieren, dhr. van Breukelen, dhr. Berends, dhr. Van den Dikkenberg, dhr. Nagtegaal, dhr. Draisma, dhr. Westerlaken, dhr. Biever, mw. Hoek, mw. De Widt, dhr. de Jong, dhr. Van Lunteren, mw. Engels, mw. Batteau, dhr. Virginia, mw. Van Elteren, dhr. Hart, dhr. Dekker, dhr. Vogel, mw. Zagt, mw. Oude Luttikhuis.

Namens GS aanwezig:

Aanwezig: de heer H. van Essen, gedeputeerde, mevrouw M. Sterk (gedeputeerde), de heer R. van Muilekom (gedeputeerde) en de heer H. Bakker (gedeputeerde).

Van ambtelijke zijde aanwezig: de heer F. Kools (commissiegriffier), de heer N. Nellestijn (commissiesecretaris), K. Boesten (Notuleerservice Nederland)

1. Opening

De voorzitter, mevrouw Oude Luttikhuis, opent de vergadering en meldt dat de vergadering duurt tot 15.00 uur met een lunch om 12.30 uur. Er worden twee Statenvoorstellen behandeld: de Zomernota en een voorstel over de Verordening Europese Landbouwsubsidies. Daarnaast staan er zeven opgewaardeerde stukken op de agenda. Daarmee zijn er negen bespreekstukken. Tevens zijn er twee rondvragen ingediend. Dat betekent dat er een volle agenda ligt en zij vraagt medewerking om de agenda binnen de tijd af te kunnen werken. De spreektijdenregeling wordt gehanteerd, waarbij iedere fractie 10 minuten spreektijd heeft en het college in totaal 52 minuten. De stand van de spreektijden zijn te zien en te volgen op het scherm. Interrupties en toelichtingen op rondvragen of opwaarderingen tellen zoals altijd mee in de spreektijden. Er zijn geen afmeldingen ontvangen.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter meldt dat mevrouw Batteau een wijzigingsvoorstel heeft op de conceptagenda.

Mevrouw Batteau meldt dat de PvdD een agendavoorstel wil doen om de ingediende vragen omtrent de Oude Tempel om te zetten in een agendapunt.

Mevrouw Van Gilse vindt dit een ongewone gang van zaken en wil het bij een rondvraag houden.

De heer Schipper is het eens met mevrouw Batteau. Het punt is actueel en verdient bespreking. Hij wil dit punt daarom graag op de agenda.

De heer Schaddelee stelt voor om dit punt de volgende commissievergadering te bespreken vanwege de volle agenda.

Mevrouw Ghijsels is voor het voorstel van mevrouw Batteau.

De voorzitter stelt na een snelle peiling in de commissie vast dat deze rondvraag een apart agendapunt wordt (agendapunt 10).

3. Mededelingen

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Sterk

Gedeputeerde Sterk meldt dat zij de commissie een aantal keren heeft geïnformeerd over de uitwerking van de Wezenlijke Kenmerken en Waarden (de WKW). Het onderzoek dat daarvoor is uitgezet is inmiddels voltooid en

GS zijn voornemens dit ter inzage mee te nemen als onderdeel van de eerste wijziging van de Omgevingsvisie. Dat betekent dat dit mee kan in het proces tot vaststelling van de eerste wijziging van de Omgevingsverordening. GS willen graag een infosessie aanbieden om inzicht te krijgen in de Wezenlijke Kenmerken en Waarden. Dit zal na het einde van de zienswijzeperiode worden gepland, en voor de PS-behandeling van de wijziging van de verordening.

De heer Van den Dikkenberg meldt dat volgende week een ontwerpverordening op de agenda staat. Hij vraagt of PS daarvoor informatie toegestuurd krijgt en of de WKW daar nog in verwerkt moet worden. Hij vraagt tevens hoe gedeputeerde dit procesmatig ziet.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat zij dit niet kan zeggen. Tijdens de infosessie wil PS uitleggen waar de WKW over gaat en wat de impact is op het NNN. Of de WKW hier voor de volgende week in verwerkt kan worden lijkt haar snel. Zij kan een memo sturen, maar weet niet of dat voldoet aan de informatiebehoefte.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat de wijzigingen van de omgevingsverordening volgende week in de Staten staan geagendeerd. Over de inhoudelijke bespreking is contact geweest met de voorzitter van de Omgevingsvisiecommissie. Het is logisch om dit te doen nadat alle inspreekmomenten en hoorzittingen zijn geweest.

De heer Van den Dikkenberg heeft dit punt opgewaardeerd en zou het volgende week graag inhoudelijk willen bespreken.

De voorzitter vraagt of er belangstelling is voor een infosessie. Er is voldoende belangstelling en er zal een infosessie worden georganiseerd, PS ontvangt hier bericht van.

4 Ingekomen stukken RGW

De voorzitter meldt dat allen de ingekomen stukken hebben kunnen lezen en de technische vragen zijn beantwoord.

5. Verslagen commissie RGW

De voorzitter meldt dat er een aantal kleine wijzigingen in de verslagen van 21 en 26 juni 2023 zijn verwerkt en dat het verslag op het SIS staat. Het verslag wordt vastgesteld.

6. Terminagenda en lijstmoties

De voorzitter meldt dat GroenLinks een vraag heeft over de terminagenda en geeft het woord aan Mevrouw van Elteren.

Mevrouw Van Elteren meldt dat op 3 en 4 oktober het IPO-congres plaatsvindt. De provincie is hier meestal goed vertegenwoordigd. Het viel op dat op 4 oktober twee RGW-sessies gepland staan, om 9.00 uur en om 14.00 uur, terwijl de provincie Noord-Holland op die dag een aantal mooie excursies heeft gepland die interessant zijn voor leden van de commissie RGW. De excursies duren tot uiterlijk 14:30 uur. Van daaruit moet men weer terug naar deze provincie. Zij heeft begrip voor het feit dat het lastig is om infosessies in te plannen, maar het was voorheen een goed gebruik om de woensdag voor het IPO-congres vrij te houden tot het programma was afgelopen, zodat iedereen de kans had om de infosessies bij te wonen. GroenLinks vraagt of er een ander moment gevonden kan worden voor de infosessies.

De voorzitter vraagt de mening van de andere fracties en constateert dat zij deze mening delen. De voorzitter zal de griffie vragen of de infosessies op een andere avond kunnen plaatsvinden.

De griffie heeft PS geïnformeerd dat een aantal partners en organisaties een werkbezoek aanbieden. Hij heeft geadviseerd over de termijn waarop dit kan plaatsvinden. Meer informatie staat in de voorzittersmail. Om doorgang te vinden moet een meerderheid van de fracties (meer dan acht) met het werkbezoek instemmen:

- Vitens werkbezoek omtrent de leveringszekerheid drinkwater: Acht fracties hebben belangstelling en dit werkbezoek kan in gang gezet worden.
- De faunabeheereenheid nodigt uit voor een kennismaking en introductie van haar werkzaamheden: Meer dan acht fracties hebben interesse en dit werkbezoek wordt in gang gezet.
- Het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug nodigt uit om kennis te maken met haar werk: Acht fracties hebben interesse en dit werkbezoek wordt in gang gezet.

- De wethouder van de gemeente Eemnes heeft eerder dit jaar ingesproken bij het Regionaal Programma Wonen en Werken over bouwlocaties. Er is onvoldoende interesse en dit werkbezoek wordt niet opgepakt.
- Het comité landgoed Oude Tempel nodigt uit voor een wandeling op een vrijdagmiddag eind deze maand of begin oktober voor een uitleg over de natuurwaarden. Er is onvoldoende meerderheid en dit werkbezoek wordt niet opgepakt.

De voorzitter meldt dat het werkbezoek aan het Hollandse IJsselgebied op 13 september plaatsvindt. Het aantal aanmeldingen is tot nu toe beperkt. Zij verzoekt de aanwezigen zich op te geven via de link in de Outlookagenda.

De heer Van den Dikkenberg meldt dat het pachtbeleid in een vorige commissie aan bod is geweest. Hij vraagt wanneer er een nieuw pachtbeleid komt en hoe het landbouwbeleid hierin zit verwerkt.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat PS bezig is met een stuk over strategisch grondbeleid en pachtbeleid. Zij hoopt dit eind dit jaar/begin volgend jaar in de Staten te brengen. Binnen het pachtbeleid wordt bekeken hoe men uitvoering kan geven aan de landbouwvisie en de UPLG. Het stuk staat voor Q1 2024 op de planning.

De heer Schaddelee Ziet dat er op 1 november met de waterschappen een infosessie is over "Water indien mogelijk". Hij verzoekt om dit samen met HDSR te doen en een verbinding te maken met de laatste toezegging op de agenda op het gebied van water (de KDW-doelen).

De voorzitter antwoordt dat de griffie doorgeeft dat dit gebeurt.

7. Rondvraag

De voorzitter meldt dat er een rondvraag ligt van de SP en de BBB over het gebiedsproces in Het Binnenveld.

De voorzitter geeft het woord aan de inspreker, de heer Korver, voorzitter van de Gebiedscoöperatie Het Binnenveld.

De voorzitter informeert over vragen zijn voor de Heer Korver.

De heer Van Dieren Vraagt of er in de tussentijd iets van de gemeenten in kwestie is gehoord, en of er een vertegenwoordiging is binnen de coöperatie.

Mevrouw Van de Vooren sluit zich aan bij de heer Van Dieren. Er speelt veel en de inspreker heeft maar vijf minuten. Zij is onvoldoende bekend met het besluit dat de gemeenten hebben genomen en vraagt of men hier op een ander moment uitgebreider op in kan gaan. De inspraak was helder met een duidelijke vraag naar PS, maar op dit moment heeft zij onvoldoende kennis om te kunnen reageren op dit verzoek en vervolgvragen te stellen.

De heer Adriani vraagt of de heer Korver doelt op de 100 woningen bij de Achterbergweg, of dat hij een groter project bedoelt.

Mevrouw De Widt wil graag weten wat tot nu toe de contacten met de provincies zijn geweest. Zij is op zoek naar de rol van PS.

De heer Van den Dikkenberg is benieuwd of de heer Korver een inkijkje kan geven in de recente ontwikkelingen in de contacten met de provincie. Er zijn ontwikkelingen geweest waardoor de provincie de ruimtelijke vragen niet kende. Is er daarna contact opgenomen of interactie geweest? Hoe is er gereageerd op de berichtgeving rondom het meedoen of het afhaken in het proces? Is er daarna nog interactie geweest met de provincie?

De heer Peer hoorde dat de heer Korver zei dat de agrarische ondernemers bij elkaar zijn geweest en gezegd hebben dat het klaar is. Mag hij hieruit opmaken dat de agrarische ondernemers stoppen? De heer Korver zei aan het eind van zijn betoog dat de agrariërs de bouwopgave erkennen. Betekent dit dat zij van plan zijn met de gemeenten samen te werken om de bouwopgave die de gemeenten hebben mede in te vullen?

Mevrouw Ghijssels vindt het onvoldoende duidelijk hoe dit plan past in de Omgevingsvisie. Het is tevens onderdeel van Food Valley. Zij meent dat een Natura 2000-gebied onderdeel is van dit geheel en vraagt hoe dit samen kan vallen met de bouwopgave.

Gedeputeerde Schaddelee vindt het goed dat er aandacht gevraagd wordt voor dit prachtige gebied en dat hier vanuit een Gebiedscoöperatie aan wordt gewerkt. Hij is benieuwd wat de termijnen zijn en welke planning de coöperatie in gedachten heeft.

De heer Korver beantwoordt de vragen:

- Bij de drie gemeenten Rhenen, Ede en Wageningen, met de meeste grond in Het Binnenveld, heeft de coöperatie ingesproken en aangegeven waar het probleem ligt. De gemeente Rhenen was bezig met de visie 2035 die veel breder is dan de visie Het Binnenveld. De coöperatie heeft voorgesteld om het deel dat gaat over Het Binnenveld uit te stellen en dit gezamenlijk mee te nemen in het gebiedsproces. De gemeenten hebben op advies van hun bestuurders besloten toch door te gaan en het gevolg is dat er getekend is voor 2500 woningen in Het Binnenveld. Het gaat dus niet om het stuk in Achterberg, maar om een nieuwe Vinex locatie van 2500 woningen, met alle infrastructuur die je zou kunnen bedenken. Er wordt niet eens nagedacht over de vraag of men dit kan koppelen aan een bestaand dorp en daarmee gebruik kan maken van de middenstand. Er komt gewoon een nieuwe Vinex wijk in dit mooie gebied dat omsloten wordt door de vier gemeenten die men op de kaart kan zien. De provincies Gelderland en Utrecht hebben de coöperatie in het begin gesteund en ondersteund bij de keukentafelgesprekken. Hiervoor is zeker waardering, maar vervolgens was er een vacuüm waarin de relatie met de provincie veel minder intensief was dan voorheen. Dat is jammer want daarmee mist men bijna een half jaar.
- De inventarisatie is gemaakt en waarschijnlijk zullen er nog wat gesprekken volgen. Dat betekent dat de coöperatie probeert om in oktober een voorstel neer te leggen hoe hij verder wil als Gebiedscoöperatie met haar partners, en men vervolgens een transitieperiode gaat organiseren in een termijn van 5- tot 7 jaar voor het gehele gebied. Er zullen verschillende fases worden doorlopen. Met de leden van de Gebiedscoöperatie wordt begin oktober gesproken en vervolgens zal dit worden voorgelegd aan de twee provincies omdat daar ondersteuning wordt gezocht. De gemeenten hebben op dit moment een te grote grondclaim neergelegd en daarmee zichzelf buiten het proces gezet.

De heer Adriani is benieuwd op welke termijn keuzes gemaakt en stappen gezet moeten worden.

De heer Korver antwoordt dat een gebiedscoöperatie laagdrempelig is en dicht bij de ondernemer staat. Hij heeft persoonlijk geen belang in het gebied, maar hij kent veel ondernemers. De afgelopen weken hebben ondernemers hem vertrouwelijk geïnformeerd of gevraagd wat zij moeten gaan doen. Vooral mensen in de leeftijdscategorie van eind 50- tot 65 jaar zijn op dit moment in discussie over de piekbelastersregeling. Er is niet alleen een piekbelastersregeling nodig maar ook beleid vanuit de overheid en eventueel een verplaatsingsregeling. Er is momenteel slechts één ingrediënt beschikbaar en dit is onvoldoende. De provincie moet daarbij helpen omdat men dan snel meters kan maken. Veel agrarische ondernemers willen deze transitie ook doen en hier actief op anticiperen.

Mevrouw Ghijssels heeft geen antwoord gekregen op haar vraag. Zij is benieuwd en hoeverre de claim wel of niet past in de Omgevingsvisie van de provincie en de aantallen. Dit is lastig te achterhalen omdat het over twee provincies valt en zij zich kan voorstellen dat de heer Korver dit niet weet. Zij zou hier graag later antwoord op willen krijgen.

De heer Korver antwoordt dat dit ingewikkeld is om te achterhalen. Men heeft te maken met twee provincies. Daarnaast zit er geen democratische controle op de regio Food Valley. In het gebied zijn twee kleine stukken Natura 2000 en daaromheen zijn in het kader van de ruilkaveling buffers georganiseerd.

De heer Adriani constateert dat de 2500 woningen niet in het Provinciaal Programma Wonen en Werken zijn opgenomen en ook niet in de woondeal die onlangs is afgesloten. Tot 2030 zijn er geen plannen bij de provincie bekend die daarop wijzen. Wat dat betreft moet hij zoeken wat de rol van de provincie is. De provincie heeft Rhenen gevraagd om Het Binnenveld uit de gebiedsvisie 2035 te halen en dit op een later moment te doen. Hij hoorde de heer Korver echter zeggen dat er haast is omdat mensen nu beslissingen moeten nemen over de toekomst van hun bedrijf. Het is hem niet duidelijk welke positie de heer Korver inneemt. Vraagt hij de provincie om de gemeente Rhenen te manen naar een lager tempo te gaan en Het Binnenveld uit de gebiedsvisie te halen? Of vraagt hij de provincie om de gemeente Rhenen aan te moedigen tempo te maken om de ondernemers snel duidelijkheid te geven over het toekomstperspectief?

De heer Korver antwoordt dat hij de provincie vraagt de gemeente Rhenen aan te moedigen om terug te komen op het besluit over Het Binnenveld. Het gevolg van de situatie met de drie gemeenten is dat projectontwikkelaars de mensen platrijden en de agrarische ondernemers hebben niets aan deze onzekerheid. Het is slecht dat dit gebeurt in dat relatief kleine gebied van maar 2600 hectare landbouwgrond en 540 hectare natuur. Er zijn kapers op de kust die bezig zijn om de structuur van Het Binnenveld om zeep te helpen.

De heer Peer heeft niets toe te voegen. Deze rondvraag is zeer actueel. Hij wil van de gedeputeerde horen welke rol GS ziet om dit weer vlot te trekken. Het gebiedsproces kwam van onderaf redelijk goed tot stand maar wordt op deze manieren onderuitgehaald.

Mevrouw Ghijssels sluit zich hierbij aan. Een groep boeren heeft hier het initiatief genomen om mee te werken en mee te denken. Het is zorgelijk dat het proces op deze wijze onderbroken wordt en zij vraagt hier aandacht voor.

Gedeputeerde Sterk bedankt de inspreker. Zij heeft tevens een brief ontvangen van de heer Korver en zal hier een reactie op geven. Zij wil graag met de vier gemeenten en de provincie Gelderland om tafel omdat dit gebied voor een groot deel in Gelderland ligt en de provincies hierin vanuit verschillende verantwoordelijkheden moeten optrekken. Het is goed om te melden dat de provincie de gebiedscoöperatie actief heeft gefaciliteerd (ook financieel) samen met de provincie Gelderland. Tegelijkertijd lopen er in het gebied veel verschillende processen waardoor het spaak lijkt te lopen. Daarom is het belangrijk om hierover binnenkort met de gemeenten in gesprek te gaan. Vanuit de gemeente Ede is een verkenning gaande hoe men de verschillende processen beter op elkaar kan laten passen. Een onafhankelijk adviseur maakt een ronde in het gebied om te kijken wat daarvoor nodig is. Zij betreurt wat er is gebeurd en ziet frustratie bij de agrariërs die graag willen en hier ideeën bij hebben. Tegelijkertijd is het reëel om te zeggen dat er allerlei ambities in dat gebied zijn en dat gemeenten hier ook mee bezig zijn. Het lijkt daar het beste om hierover in gesprek te gaan. Daarna zal zij in een memo laten weten wat hieruit is gekomen.

Mevrouw Ghijssels probeert vat te krijgen op de plannen. Het is lastig om hier een beeld van te krijgen omdat het gedeeltelijk provincie Gelderland is. Zij wil weten of de ambitie van de provincies aansluiten bij wat de gemeenten beogen en of dit in discrepantie is op wat in de Omgevingsvisie staat.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat de provincie bezig is met een onderzoek naar de verstedelijking. Dit is over twee jaar niet afgerond. Het is dus niet zo dat dit alleen vanuit de gemeenten komt. De provincie heeft hier eveneens ambities liggen.

Gedeputeerde Van Essen licht toe dat er in dit gebied ideeën zijn omtrent verstedelijking rond Veenendaal /De Klomp. Er wordt ook gekeken naar een stedelijke ontwikkeling gecombineerd met een nieuw station aan de zuidkant van Veenendaal in het noordelijke deel van Rhenen. Deze ontwikkelingen staan in het stuk dat PS op 14 december hebben vastgesteld omtrent de verstedelijking in dit gebied. Hij zal nog bekijken wat er vanuit de Gelderse kant in dit stuk staat en hierop terugkomen.

De heer Adriani geeft aan dat de heer Korver iets zei over ontwikkelaars die grondposities willen innemen en vraagt of de provincie kan voorkomen dat dit gebeurt.

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de provincie niet kan voorkomen dat partijen op grond opkopen. De provincie kan wel verwachtingen managen. Het vastgestelde beleid is leidend. Er zijn soms echter partijen die grond opkopen op plekken waarvan de provincie heeft vastgesteld dat deze niet geschikt zijn voor woningbouw. Dit leidt soms tot teleurstelling.

De voorzitter informeert of er nog vragen zijn over dit onderwerp. Er zijn geen vragen meer en zij geeft de heer Korver het woord voor een korte reflectie.

De heer Korver bedankt voor de mogelijkheid om in te spreken. Hij merkt omtrent de opmerking over het station op dat ProRail actief zaken aan het opkopen is. Het station sluit niet aan op de bewoning van Veenendaal maar in een gebied waar men De Vinex woonwijk wil hebben. Ten aanzien van de opmerking van gedeputeerde Sterk

omtrent het inhuren van een adviseur heeft hij aarzelingen. Het is adviseur op adviseur en als met niet uitkijkt gaan alle middelen ten behoeve van de transitie naar adviseurs. Hij vindt het een gemiste kans om de middelen niet te gebruiken voor het gebied. Hij roept op om hier alert op te zijn. Hij verzoekt de provincie om een oproep te doen aan de drie gemeenten en het gebied aan te merken als een pilot om een transitie van agrarische ondernemers in korte periode inhoud te geven.

8. SV Zomernota

De voorzitter meldt dat de zomernota de beleidsinhoudelijke afwijkingen bevat van de programmabegroting 2023 die de Staten vorig jaar in november hebben vastgesteld. De zomernota staat ook bij de andere commissies op de agenda. Vandaag worden de onderdelen 3.1, 3.2 en 3.3 uit hoofdstuk 3 en 4.3. (Hart van de Heuvelrug) uit hoofdstuk 4 behandeld. PS heeft technische vragen kunnen stellen. Ze geeft de fracties het woord voor een eerste termijn voor politieke vragen en standpunten. Daarna is er ruimte voor een tweede termijn indien hier behoefte aan is. De voorzitter gaat de fracties af in volgorde van grootte.

Mevrouw Zagt meldt dat de BBB geen vragen heeft.

Mevrouw Van Elteren meldt dat GroenLinks geen vragen heeft maar wel haar dank wil uitspreken voor het uitvoerig beantwoorden van de technische vragen.

De heer Peer meldt dat de VVD twee vragen heeft. Het systeem van opwaarderen is nieuw voor hem en hij hoopt dat er mogelijkheden zijn om in de commissie vragen te stellen:

- Hij vraagt naar de voortgang van de complexe investeringsprojecten waar de provincie verantwoordelijk voor is. Dit zijn de projecten Sortie 16, Kamp van Zeist en Vliegbasis Soesterberg. Bij alle programmaonderdelen komt hij tegen dat er volgens verwachting in de zomer van 2023 duidelijkheid zal komen omtrent onderzoeken, maar bij veel onderzoeken ziet hij nog niet wat de resultaten hebben opgeleverd.
- Bij Vliegbasis Soesterberg wordt gesproken over 30 vrijesectorwoningen en dat er momenteel een verkenning gaande is om het programma te voorzien in een onderdeel betaalbaar wonen. Dit zal financiële consequenties hebben. Als hij de Grex leest ziet hij als eindsaldo tekorten van € 6 miljoen en baten van € 500.000. Dit lijkt hem geen gezonde basis voor het bouwen van betaalbare woningen.

Mevrouw Van Gilse meldt dat de natuurrealisatie wederom achterblijft terwijl er een duidelijke regelgeving is. Niet alleen de Groene Contour maar ook de hectaren voor het NNN worden dit jaar waarschijnlijk weer niet gehaald. Gaat men de einddoelen aanpassen nu het steeds moeilijker wordt dit te halen? Daarnaast is er wederom achterstand op de doelen voor vrijkomende agrarische bebouwing, terwijl veiligheid en leefbaarheid in het landelijk gebied heel belangrijk zijn. Zij heeft vernomen dat er meer aandacht zal komen voor het UPLG, maar hoe kan de gedeputeerde waarborgen dat er echt stappen worden gezet op het terugdringen van agrarische bebouwing? Wellicht is het goed om deze keer wel een indicator op te nemen om terugdringen van leegstaande agrarische landelijke bebouwing goed in kaart te brengen. Deze keer is voor het eerst de kleur voor het bereiken van de KRW-doelen van groen naar geel veranderd vanwege een project. Is dit een voorbode dat de komende jaren richting 2027 de realisatie steeds slechter wordt en de waterkwaliteit en de KRW-doelen niet gehaald worden?

Mevrouw De Widt meldt dat D66 teleurgesteld is over de resultaten van diverse onderwerpen maar momenteel verder geen inbreng heeft.

De heer Adriani meldt dat de Zomernota zegt dat de bouw vanwege allerlei factoren vertraging oploopt en dat het aantal vergunningen terugloopt. Het CBS liet echter weten dat in de gemeente Utrecht het aantal vergunningen 2500 hoger is dan in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, en hoger dan het eerste half jaar van 2022. Hij vraagt of het wellicht veel beter gaat in de provincie dan de teksten doen vermoeden. Als dit zo is zou de provincie dit moeten uitstralen zodat mensen in een positieve flow door blijven gaan.

Mevrouw De Boer meldt dat er vooral wordt gesproken over hectares natuur en natuurrealisatie. Op welke wijze wordt aandacht besteed aan de kwaliteit en diversiteit van de natuur? Met doelen alleen komt men er niet. Zij stelt voor om de commissie RGW mee te nemen in de groene programma's om te bekijken wat het verschil/overlap is. Bewoners van de betreffende gebieden geven aan dat er soms vijf verschillende instanties planten en vogels

komen tellen met verschillende doelen en criteria. Is dit wenselijk c.q. nuttig? De verbinding tussen natuur, mens en maatschappij heeft drie groene bolletjes. Hoe wordt dit gemeten? Coachingprojecten blijven achter. Kan men hier wellicht met communicatie een impuls aan geven? Het gaat hier vooral om de plattelandscoaches. Bodem, water en milieu ziet er wat haar betreft goed uit.

De heer Schaddelee meldt dat het belangrijk is om flink in te zetten op natuurherstel, ook omdat men juridisch op veel punten vastloopt. De Zomernota zet hierop in en de ChristenUnie wil het college hierin aanmoedigen. Er zijn zorgen over de rode bolletjes bij water, veiligheid en klimaatadaptatie. Bij bodemdaling in het veenweidegebied staan eveneens rode bolletjes die met name gaan over de financiële stand van zaken. Wat gaat de provincie hieraan doen en wat is de gebiedsgerichte aanpak voor het Groene Hart? Hij adviseert om hierin op te trekken met buurprovincies omdat een aantal gebieden gedeeld worden met andere provincies. Hij adviseert de commissie om meer samenwerking te zoeken met de Statenleden van deze provincies.

De heer De Jong heeft gelezen dat de Groene Contour naar beneden wordt bijgesteld, ten dele omdat dit gaat vallen onder het NNN, en vraagt of dit binnen het budget van NNN gerealiseerd kan worden omdat daar de doelen evenmin zijn gehaald.

De heer Van den Dikkenberg meldt dat vaak is gesproken over de afwikkeling van Hart van Heuvelrug. Hij poneerde bij de technische vragen de stelling dat de opname vanuit de post onvoorzien voor de extra groencompensatie betaald moet worden vanuit de grondexploitatie. Hij heeft als antwoord gelezen dat in dat geval tweemaal vanuit de Grex dezelfde compensatie betaald zou moeten worden. Dat klopt omdat dit inderdaad vanuit de Grex opgepakt moet worden. Het is een risico dat opgetreden is en moet gebeuren voor de voortgang van de rode ontwikkelingen. Het is geen investering in groen, maar een rode investering die ten laste komt van de Grex.

De heer Peer heeft eveneens een vraag gesteld over de Grex met betrekking tot betaalbare woningen. Wanneer tweemaal een compensatie vanuit de Grex zou moeten komen ten behoeve van groencompensatie zou dit ten koste kunnen aan van de hoeveelheid betaalbare woningen. Men kan niet alles op de Grex laten drukken.

De heer Van den Dikkenberg beaamt dat men niet alles op de Grex kan laten drukken, maar benadrukt dat de Grex bedoeld is om balans aan te brengen in de investeringen en opbrengsten. Op het moment dat vanuit de provinciale begrotingen investeringen worden betaald die nodig zijn om extra opbrengst te laten komen is het nodig dat dit vanuit de Grex gefinancierd wordt. Wellicht moet men extra woningen zoeken om de Grex dekkend te krijgen. Wanneer men alleen geld aanlevert om projecten mogelijk te maken krijgt men een vertekend beeld van de Grex en functioneert de Grex niet naar behoren.

De heer Peer merkt op dat in de Grex al groencompensatie is voorzien. Het gaat nu om een extra groencompensatie. Hij constateert dat de heer Van den Dikkenberg de financieringsmethodiek verkiest boven de snelheid van woningbouw en betaalbaarheid van wonen.

Mevrouw Ghijssels vraagt of men een informatiesessie kan organiseren over de Grex. Er gebeurt veel omtrent de haalbaarheid van projecten.

De heer Schipper meldt er momenteel in de woningbouw veel vertraging en uitval is. Het verbaast de SP dat er groene bolletjes staan bij doelstelling 1.3. (passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht) en ook bij planning (subdoel 1.3.1.). Hoe kan dit op groen staan met de huidige ontwikkelingen? Tevens staan er groene bolletjes bij subdoelstelling 3.4.5 (de overlast van vliegverkeer zou zijn verminderd). Waarop zijn de groene bolletjes gebaseerd? Hij vindt het bijzonder dat dit zonder toelichting op groen staat, en hoe verhoudt zich dit tot het voornemen van een nieuwe aanvliegeroute naar Schiphol over de provincie Utrecht?

De heer Van den Dikkenberg meldt dat hij pas bij het eerste punt was van zijn bijdrage en gaat verder:

- Er zijn tussendoor veel winstnemingen gedaan uit de reserve van de Grex. In de reserve van de Grex zit een risicoreservering en een post onvoorzien. Momenteel is het idee om vanuit de algemene provinciebegroting middelen over te maken en hij vindt het zuiverder om dit vanuit de Grex te dekken.

- Bij de watervoorziening staat een groen bolletje, maar er is wel een brandbrief ontvangen van Vitens. Dit is opmerkelijk. Het blijkt dat er een groen bolletje staat omdat de acties uitgevoerd zijn. Dit soort markeringen zetten hem aan het denken over de systematiek van de bolletjes. Is een groen bolletje op het hoofddoelniveau nog wel groen? Hij ondersteunt de opmerking van mevrouw Van Gilse: Een verschuiving in de kaart van groen naar rood omdat het einddoel niet wordt gerealiseerd zou een logische verwachting zijn op hoofddoelniveau.
- Vanochtend was in het nieuws dat de Rijn steeds viezer wordt, met name door opkomende stoffen. Het inlaadwater waarmee straks het veenweidegebied gevoed moet worden in een droge zomer is voorzien van medicijnresten en hoge percentages chemicaliën. Hoe gaat de provincie dit goed meten? In de gebiedsprocessen is de watervraag in beeld, maar de kwaliteit en de consequenties voor de KRW zijn onzeker. Moet de provincie hier niet op intensiveren zodat hij goed voorbereid is?
- Hij heeft een vraag over de reactie van de Ecologische Autoriteit op de natuurdoelanalyses. Moet de provincie bijsturen omdat de tweede helft van het jaar meer budget nodig is om vervolgonderzoeken te doen?
- Er is minder gelegenheid voor de agrariërs om de activiteiten die de provincie wenst op hun grond te ondernemen. Hoe gaat de gedeputeerde dit zo aantrekkelijk maken dat de provincie de doelen gaat halen?

Mevrouw Hoek meldt dat het meeste al uitgebreid is besproken in de FAC. 50PLUS wil aandacht vragen voor controle op de toegekende subsidies. Sommige draaien al jarenlang mee, maar wordt er nog gecontroleerd of dit nodig is en gebruikt wordt waarvoor het bedoeld is, en hoe dit op de balans staat? 50PLUS mist dat een bepaalde toegezegde subsidie niet gekoppeld is aan een termijn en wil pleiten om een termijn toe te voegen waarbinnen de subsidie vervalt wanneer hij niet wordt gebruikt. Sommige subsidies worden jarenlang vanzelfsprekend toegekend en ook daar vraagt 50PLUS controle voor.

De voorzitter geeft het woord aan de gedeputeerde voor de beantwoording van de vragen.

Er volgt een schorsing van 7 minuten.

De voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan gedeputeerde Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat er veel vragen zijn over de groene bolletjes:

- De vraag waarom de bolletjes soms groen zijn terwijl dit niet past in de huidige maatschappelijke ontwikkelingen zit in de systematiek die de Staten hebben vastgesteld. De bolletjes geven aan of hetgeen in de begroting is afgesproken op koers ligt. Het effect hangt deels van andere factoren af. Wanneer activiteiten volgens planning zijn is het bolletje groen.
- Het groene bolletje bij 3.4.5. over minder overlast van vliegverkeer gaat over een actieve lobby die daarop gericht is. Het bolletje is groen omdat de provincie in eerste helft van het jaar een actieve lobby richting het Rijk heeft georganiseerd met veel zichtbaarheid in de media. Gemeenten zijn opgeroepen om hier samen in op te trekken. De belangen van de inwoners zijn helder voor het voetlicht gebracht. Of dit tot aanpassingen leidt in het beleid is momenteel nog niet te zeggen.

De heer Schipper kent de systematiek maar de stukken die de Staten krijgt zijn ook bedoeld voor de mensen in de straat. Groen licht bij passende woonruimte kan hij niet uitleggen. Wellicht moet de provincie bekijken of deze systematiek juist is.

Gedeputeerde Van Essen vindt het altijd goed om hierover het gesprek te blijven voeren.

Gedeputeerde Bakker beantwoordt de vragen:

- De KRW is van groen naar geel gegaan. Het college maakt zich hier eveneens zorgen over. Het halen van de deadline in 2027 zal een uitdaging worden. GS deelt de zorgen want er zijn hardnekkige problemen. Landelijk wordt gekeken naar een KRW- impulsprogramma om te kijken hoe men een impuls kan geven om de doelstelling te halen.

Mevrouw Van Gilse vindt het goed om te zien dat haar zorgen en urgentie eveneens bij het college leven en vraagt wat gaat het college in de provincie gaan doen.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat uit het landelijk programma zaken moeten komen die voor de provincie belangrijk zijn. Men moet dit in nauwe onderlinge samenwerking doen. Op 1 november zal hier in een informatiesessie nader op worden ingegaan.

Gedeputeerde Bakker vervolgt de beantwoording van de vragen:

- De programmering van de klimaatadaptatie gaat vaak over de jaargrenzen heen. Het is lastig te programmeren voor een jaar. Hetzelfde geldt voor de dijkversterkingsprojecten. Hierin is de provincie afhankelijk van de planning van het waterschap. Het doel is om dit in 2029 afgerond te hebben. Het doel blijft staan en schuift soms de jaargrens over.
- In de FAC is al gesproken over de Grex (vraag 16) Hart van de Heuvelrug. Het is een soort schemamethodiek. De € 700.000 is al uitgegeven binnen het project aan de boscompensatie. Door de veranderde wet- en regelgeving moet de provincie dit nu eigenlijk opnieuw doen. In een memo aan de Staten staat dat dit buiten de invloedssfeer valt van het programma. Daardoor is het legitiem om dit in de brede post onvoorzien te zetten en buiten de Grex te plaatsen.
- De opkomende stoffen past bij het antwoord over de KRW-doelen. Er zijn veel zorgen om de waterkwaliteit en dit behoeft verdere verdieping. Het Rijk en de EU hebben de meeste mogelijkheden om te acteren op de chemische stoffen.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of de provincie bij stedelijke groei een strategie heeft hoe om te gaan met de opkomende stoffen in het stedelijk gebied, vanuit bijbehorend consumentengedrag.

Gedeputeerde Bakker weet niet of er een strategie is maar dit wil niet zegen dat er geen is. Het is een onderwerp dat veel aandacht heeft. De eerste vraag is wat de provincie ermee wil en wie vervolgens aan zet is. Vanuit de Rijksoverheid wordt hier momenteel nadere invulling aan gegeven. Hij neemt dit mee in de informatiesessie op 1 november.

De heer Westerlaken meldt dat een goede suggestie van de heer Van den Dikkenberg overgenomen is in het coalitieakkoord. De heer Van den Dikkenberg vroeg dus naar de bekende weg.

De heer Van den Dikkenberg meldt dat er vanavond een vervolgdebat is waarin hij dit punt wil toespitsen op wat hij beoogt. De strategie gaat er komen maar dit stond nog niet in het coalitieakkoord.

Gedeputeerde Bakker vervolgt de beantwoording van de vragen:

- Met betrekking tot de vraag over de subsidies ligt het eraan welk soort subsidie wordt verstrekt. Veel van dit soort zaken zijn te vinden in de subsidiebeschikking. De oproep om scherp te blijven op de subsidies en hier met de stofkam doorheen te gaan neemt hij over.

De heer Peer mist de beantwoording van zijn vraag over de Grex. Met name de Grex in de Zomernota op pagina 142. Zonder achterliggend informatie kan men uit deze Grex niks opmaken, tenzij men concludeert dat er een enorm tekort op de exploitatie zit.

Gedeputeerde Bakker antwoordt dat gedeputeerde Van Muilekom deze vraag zal beantwoorden.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt haar vragen:

- De einddoelen van de natuurrealisatie zijn gebaseerd op afspraken met het Rijk. Daarom kan de provincie de einddoelen niet zomaar aanpassen. Vorig jaar zijn de doelen aangepast en realistischer gemaakt. Door het vallen van het kabinet is er veel onduidelijkheid ontstaan en dit speelt een rol bij de prognose. Deze factoren maken het een uitdaging en de kans dat de einddoelen worden gehaald is reëel.
- De gemeente staat aan de lat voor de VAB. Tegelijkertijd heeft de provincie er de komende periode belang bij dat men hierin gezamenlijk optrekt vanwege alles wat er gaat gebeuren in het landelijk gebied. GS is bezig met een actualisatie van de eigen VAB-aanpak. Zij hoopt in oktober een stuk in de commissie te kunnen presenteren. De vraag rondom de vierkante meters zal zij hierbij betrekken.

- Er wordt driejaarlijks gerapporteerd over de kwaliteit van de gebieden en de TBO's inventariseren de kwaliteit continue via de SML-systematiek. Dit komt in de nationale basisdocumentatie (NWFF) van de flora en fauna in het land. De provincie monitort de natuur daarbuiten zelf en beoordeelt jaarlijks 10% van de provincie op kwaliteit.
- De coachingstrajecten worden enorm gewaardeerd. Tegelijkertijd lopen deze trajecten momenteel minder goed dan men zou willen vanwege de onduidelijkheid om keuzes te kunnen maken. De provincie doet hier van alles aan, ook via gemeenten.
- Het gebiedsproces in het Groene Hart (NOVEX) loopt en vier provincies zijn hiermee bezig. Dit gaat niet alleen over de transitie van het landelijk gebied, maar ook over natuurdoelen. De Staten kunnen hier zelf meer samenwerking zoeken.
- De rode bol bij de bodemdaling van de veenweidegebieden betekent dat de provincie achterloopt bij hetgeen hij daar wilde realiseren. De provincie heeft momenteel een samenwerkingsproject met Vinkenveen waarbij men 1.300 hectare in vijf jaar gaat ondersteunen met waterinfiltratiesystemen.
- Dat de Groene Contour onder het NNN valt heeft te maken met een besluit dat is genomen omdat er te weinig NNN werd gerealiseerd. De Groene Contour zal daarom ook als zoekgebied worden gebruikt. Dit wil niet zeggen dat de provincie meer NNN wil realiseren en het budget blijft hetzelfde. Zij denkt dat het een goed idee is om de groene projecten en de samenhang vaker toe te lichten.
- Bij de reacties op een aantal natuurdoelanalyses kan worden geconstateerd dat er meer onderzoeken moeten worden gedaan. Hier zijn nog voorzieningen voor. De provincie wacht op de duidelijkheid vanuit het Rijk waarmee men kan gaan rekenen. Zij komt hier bij de bespreking van het UPLG op terug.
- Het aantrekkelijk maken van het halen van de agrarische doelen zit grotendeels in de instrumentenkoffer. De instrumentenkoffer is nodig om de agrariërs te ondersteunen bij het maken van de transitie. De provincie heeft zelf ook een aantal instrumenten. De gedeputeerde brengt momenteel in beeld wat de provincie zelf kan doen nu er geen duidelijkheid is vanuit het Rijk. Het is de bedoeling om de agrarische doelen hierbij te betrekken. Het klappen van het Landbouwakkoord heeft hierbij niet geholpen.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of alle Groene Contour-instrumenten operationeel zijn en onder de aandacht worden gebracht.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat vier van de zes mogelijkheden voor subsidiering zijn opengesteld. Bij twee instrumenten zit men nog met het vraagstuk rond de staatssteun.

Gedeputeerde Van Muilekom beantwoordt de vragen:

- Voor het investeringsproject Hart van Heuvelrug is het bestemmingsplan voorgelegd in de raad. Hier zal in september over worden besloten. Voor de kavels Westflank geldt hetzelfde. Voor kamp van Zeist lopen procedures en er is inmiddels een ontheffing op de Wet Natuurbeheer verleend. In het najaar volgt een uitvraag voor de sloop van gebouwen. Bij de woonwijk Vliegbasis heeft men te maken met een uitspraak van de rechter die om aanvullende informatie heeft gevraagd. Dit wordt de komende maanden invulling gegeven. In oktober (Q4) komt een tussenrapportage met de actuele stand van zaken van deze projecten. Dit is een goed moment om te kijken hoe het loopt.
- De provincie kijkt bij woonwijk Vliegbasis met de stuurgroep of men hier sociale huurwoningen kan toevoegen. Er wordt uitgewerkt wat dit (financieel) betekent. Uiteindelijk komt dit in de nieuwe Grex aan het einde van het jaar terug.
- Ten aanzien van de versnelling van de woningbouw meldt hij dat hiervoor aandacht is gevraagd in het coalitieakkoord. De provincie bekijkt wat hij kan doen om tot versnelling te komen. Hij vraagt de commissie om na te denken of de provincie dit misschien op een andere manier moet doen.

De heer Peer geeft aan dat de huidige bouwproductie een aantal jaar geleden in de planvorming is geweest en nu tot uitvoering komt. In de provincie Utrecht stagneert dit momenteel en men moet wel degelijk nadenken over een versnelling.

De heer Adriani is het hiermee eens. Tegelijkertijd ziet hij dat de gemeente Utrecht de planvoorbereiding heel structureel heeft gedaan. De bouw ligt niet stil in de provincie en men moet zichzelf niet onnodig de put in praten.

De voorzitter meldt dat het Statenvoorstel is toegekomen aan een tweede termijn. Zij vraagt of hiervoor nog vragen zijn.

Mevrouw De Boer meldt dat haar vraag omtrent de monitoring van de kwaliteit van het groen niet is beantwoord. Haar vraag hoe wordt gemeten dat de verbinding tussen mens, natuur en maatschappij goed gaat is evenmin beantwoord.

De heer De Jong vraagt of het of/of, of en/en NNN is. De Groene Contourgebieden worden beschouwd als NNN-gebieden en het budget wordt bijgesteld. Hij ziet liever dat het budget niet wordt bijgesteld en dat de provincie, naast het NNN, de Groene Contourdoelen gaat realiseren.

De heer Schaddelee bepleit om met de Staten van Noord- en Zuid-Holland op te trekken vanuit de agrarische- en natuurbelangen in het gebied. Morgen is er een jaarevenement van het Bestuurlijk Platform Groene Hart. Dit is breed georganiseerd en niet alleen voor Statenleden. Het is goed om bestuurlijk te bespreken hoe men als Statenvertegenwoordigers het NOVEX-proces gaat begeleiden.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerden Sterk en Van Muilekom.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen:

- Er worden afspraken gemaakt over de kwaliteit van het groen. Hierop wordt gestuurd door middel van subsidies. Hoe hoger het natuurype hoe meer subsidie.
- Het budget is ingewikkeld. In de vorige periode heeft GS gekeken wat hij meer kan doen om de natuurrealisatie te versnellen. Hiervoor is een notitie geschreven met een aantal maatregelen. Een van die maatregelen was dat de provincie zelf de Groene Contour zou doen. Wanneer men breder kijkt zijn er meer kansen. Daarom is het zoekgebied vergroot, maar de doelen zijn nog steeds hetzelfde. Dat dit op rood staat heeft niet zozeer met financiën te maken, maar wel met het niet halen van de gestelde doelen. Er lopen weliswaar processen maar het gaat niet hard genoeg.

Gedeputeerde Van Muilekom beantwoordt de vragen:

- Het groene bolletje bij de passende woonruimte moet rood zijn.

De voorzitter vraagt met welk debatsoort de Zomernota naar de Statenvergadering gaat. De commissie kiest voor een klein debat. Dit wordt beoordeeld in het presidium, met de voorstellen van de andere commissies.

9. SB Gebiedsvisie regiopoort Driebergen-Zeist

De Voorzitter meldt dat dit agendapunt gaat over de visievorming van de gemeente Utrechtse Heuvelrug en Zeist over de transformatie van het gebied rond station Driebergen-Zeist. De provincie neemt hieraan actief deel omdat verschillende ontwikkelingen en provinciale belangen in dat gebied samenkomen.

De voorzitter geeft het woord aan de inspreker de heer Greeven, Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

De voorzitter informeert of er vragen zijn.

De heer Adriani is ervan overtuigd dat de waarden die de heer Greeven noemde meegenomen worden in alle belangen rond deze ingewikkeld gebiedsontwikkeling.

Mevrouw Batteau leest in de zienswijzen die de belangenorganisaties hebben ingediend bij het plan van aanpak dat er niet goed gekeken is naar natuur, landschappelijke- en cultuurhistorische waarde. Vindt de heer Greeven dat er meer onderzoek nodig is? Uit de zienswijze komt tevens naar voren dat de participatie beperkt was. Zij vraagt naar de ervaring van de heer Greeven.

De heer Van Dieren krijgt uit de Statenbrief het beeld dat men nu aan het praten is en pas rond 2040 komt met een concreet voorstel. Hij maakt daaruit op dat de heer Greeven uit voorzorg aanwezig is en dat er nog geen concreet plan is.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of de heer Greeven een inkijkje kan geven welke koppelkansen hij ziet als de plannen als drager kunnen fungeren voor de landgoederen.

De heer Schaddelee sluit zich aan bij de voorgaande vragen. Hij vraagt welke kansen de heer Greeven ziet in de combinatie gezonde mobiliteit, leefbaarheid en natuurherstel.

De heer Peer vindt het goed dat de heer Greeven de nadruk legt op aanvaardbare grenzen aan OV-knooppunten en de noodzaak van woningbouw. Hij vraagt waar voor de Staten de grenzen liggen en hoe zij de noodzaak groen wonen en natuurinclusiviteit zien.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Greeven.

De heer Greeven meldt dat ov-knooppunten belangrijk zijn voor de transformatie. Er is er een grote fietsenstalling onder het station Driebergen-Zeist waar veel gebruik van wordt gemaakt, ook in recreatieve zin. Dat is een grote plus. Het laat zien hoe men de transitie ten aanzien van mobiliteit met OV-knooppunten mogelijk kan maken. Natuurinclusief bouwen is geweldig, maar het punt is dat in de overgang van het Kromme Rijngebied naar de Heuvelrug veel landgoederen werden aangelegd vanwege het schitterende waterpeil. Hij wil hiermee de kwaliteit van het gebied benadrukken. Er liggen kansen om aan de landgoederen een kwaliteitsimpuls te geven. Hij geeft een aantal voorbeelden hiervan. Met betrekking tot de uitgevoerde quickscan vindt Stichting Milieuzorg dat veel onderbelicht is gebleven. De rapporten van de verschillende andere onderzoeken zijn echter allemaal beschikbaar. Juist daarom geeft de stichting aan dat er een bepaalde ontwikkelingsmogelijkheid zit in de Groene Contour (in de richting van kwekerij en Tuincentrum Abbing). Hij wil ruime buffers aanhouden ten opzichte van bijvoorbeeld het Landgoed Rijnwijk. Hiermee komt men vanzelf tot de gebiedsvisie die destijds door SN is geschreven omdat hier alle waarden in kaart zijn gebracht. Men heeft toentertijd besloten hier een landgoedstation van te maken als groene entree. Het bouwen van 50 hectare Vinex-woningen is onvoorstelbaar is dat gebied. Er ontstaat dan een verstedelijkingsas terwijl men juist goede tussenruimtes wil. Hier kan het station een belangrijke rol in spelen. Stichting Milieuzorg Zeist e.o. is niet bij de participatie betrokken. De aanpak is gewoon gelanceerd. Bij het opstarten van de gebiedsvisie zouden de natuur- en milieuorganisaties worden uitgenodigd. Wel was er een informatieavond voor de bewoners over het plan van aanpak. Stichting Milieuzorg heeft hier de waarden nogmaals naar voren gebracht. Het was verstandig geweest als men vooraf, bij het plan van aanpak, actief de verschillende stakeholders had betrokken zodat de contouren helder waren. De contouren laat men nu volledig open. Er zijn in de gemeenteraden amendementen ingediend om met verschillende scenario's te werken, maar die hebben het niet gehaald. Er is herhaaldelijk gevraagd om inzichtelijk te maken wat de plannen betekenen maar ook daaraan is geen gehoor gegeven.

De voorzitter meldt dat PS begint met het bespreken van de Statenbrief die behandeld wordt in een termijn. Zij vraagt of de opwaarderende fracties een toelichting willen geven.

De heer De Jong meldt dat men in de visievormende fase zit met de regio Driebergen-Zeist. Volt vindt burgerparticipatie erg belangrijk en vraagt of GS voornemens is hierop aan te dringen bij de betrokken gemeenten. In de Statenbrief wordt gesproken over het behartigen van provinciale belangen en hij vraagt aan welke belangen wordt gerefereerd en of de provincie daarom geen actievere rol moet innemen in het participatieplan. Wanneer er provinciale belangen zijn zou een actievere rol van de provincie gewenst zijn. Hij vraagt of er gekeken wordt naar een mogelijkheid om het proces te versnellen.

Mevrouw Batteau meldt dat de PvdD bezorgd is over de kwetsbare natuurwaarden en landschappelijke- en historische waarden. Het project gaat over omvang en de voorwaarden. In de Interim Omgevingsverordening staat dat het gebied is aangewezen als uitbreiding woningbouw en bedrijventerrein onder voorwaarden. Over de voorwaarden moet men het in dit stadium hebben, en de provincie zou hierin een rol moeten pakken. Er wordt niet duidelijk aangegeven wat het zoekgebied is en wat wel/niet binnen de rode contouren blijft. In dit stadium moet men al hele duidelijke groene grenzen trekken en niet pas halverwege. De PvdD pleit voor een PlanMER met verschillende scenario's. De provincie kan hierin een rol pakken omdat er grensoverschrijdende scenario's geschetst moeten worden. Een ander punt is de volkshuisvestelijke visie op wat er gebouwd gaat worden. Er is net een rechtszaak geweest waarbij geoordeeld is dat de plannen bij Vliegbasis Soesterberg niet opwegen tegen de verloren ecologische waarde. Het is heel belangrijk hier als provincie een visie op te hebben. Er is in dit

stadium weinig actieve participatie van belangengroepen, inwoners en natuurorganisaties. De provincie zou dit op een integrale wijze kunnen initiëren. Zij vraagt hoe de gedeputeerde tegen deze aspecten aankijkt en de rol van de provincie ziet.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen meldt dat het een gebied is waarin veel opgaven en waarden samenkomen. Het gebied is cultuurhistorisch waardevol en een belangrijk onderdeel van het NNN. Het heeft een van de meest geprezen stations in Nederland. Het traject is gestart in twee gemeenten. Tegelijkertijd past het in de verstedelijkingsstrategie, zoals is opgesteld in Utrecht Nabij en is overgenomen in de Omgevingsvisie. Het begint met de basisprincipes van zoveel mogelijk binnenstedelijk en hoogwaardige ov-knooppunten. Er zijn een aantal ov-knooppunten benoemd waar de verstedelijking zich zou kunnen concentreren. Driebergen-Zeist is een van de regiopoorten. De mogelijkheden tot verstedelijking hangen af van andere provinciale waarden en plannen. Het is zaak dit goed te regelen. Hij doorloopt de vragen:

- De burgerparticipatie is een belangrijk aspect, hoewel dit traject wordt getrokken door de gemeenten. De provincie volgt hierin de gemeenten, maar kan het belang van burgerparticipatie ter sprake brengen.
- De provinciale belangen zijn genoemd en de provincie wil daarom vanaf het begin actief betrokken worden, om te voorkomen dat gemeentelijke plannen strijdig zijn met het provinciale beleid. Het kader hiervoor zijn de Omgevingsvisie, Omgevingsverordening, de basisprincipes voor verstedelijking en de regels rond het NNN. In de gesprekken met de gemeenten wil de provincie aan de voorkant benadrukken dat in dit gebied de potentie voor verstedelijking niet los gezien kan worden van de functie als groene poort en NNN-corridor van cultuurhistorische waarde.

Mevrouw Ghijssels ziet in de Omgevingsvisie een ambitieus verstedelijkingsplan, maar tegelijkertijd is er het NNN-belang. Waar gaat dit botsen met elkaar en wanneer maakt de provincie een keuze in belangen?

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat de keuzes op verschillende momenten worden gemaakt. Wanneer een gemeente een uitbreiding wil moet dit landen in het Provinciaal Programma Wonen en Werken. Zover is het nog lang niet omdat men nu nog bezig is met de gebiedsvisie. Door hier als provincie aan de voorkant actief bij te zijn kunnen de provinciale belangen aan de voorkant worden meegenomen. Het vastgestelde beleid is hiervoor leidend.

Mevrouw Van de Vooren meldt dat er moties zijn aangenomen om de borging van het groen en blauw mee te nemen. Wanneer gaat de gedeputeerde zorgen dat deze kaders worden ingebouwd? Hoe worden de groene poort en de groene stippellijn geborgd?

De heer Adriani merkt op dat er op een bepaald moment beslissingen moeten worden genomen. Hoe houdt men er grip op dat men zich in een stuurgroep niet committeert aan iets waardoor men bepaalde afwegingen niet meer kan doen?

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat een groot deel van de kaders in het huidige beleid zit. De NNN-bescherming is bijvoorbeeld heel stringent. Hij heeft in de bespreking met de gemeenten nadrukkelijk op tafel gelegd dat men verstedelijking niet los kan zien van de andere provinciale waarden.

Mevrouw Batteau geeft aan dat men zich altijd moet realiseren dat er sprake is van uitloop (intensivering recreatie en mobiliteit et cetera). Dit heeft eveneens effect op het NNN-gebied en hier moeten eveneens uitspraken ver worden gedaan. Dit hangt samen met Groen Groeit Mee. Op het moment dat men gaat bouwen moet er eigenlijk al garantie zijn dat het groen meegroeit.

Gedeputeerde Van Essen benadrukt dat dit een groene poort is. Ook voor bewoners elders is het een toegang tot de mooie groene gebieden in de provincie. De provincie moet aan de voorkant ervoor zorgen dat brede provinciale belangen aan de voorkant een plek krijgen. De belangen en zorgen sluiten aan bij de kaders die de provincie eerder heeft vastgesteld. Dit laat onverlet dat dit tevens een regiopoort is waar men moet kijken wat mogelijk is.

De heer Adriani meldt dat de groene- en de volkshuisvestelijke belangen van belang zijn. In het huidige Programma Wonen en Werken staat voor binnenstedelijk nog 50% betaalbaar en alleen voor uitleggebieden 2/3. Hij pleit ervoor om in de ontwikkeling van een regiopoort op minimaal 2/3 te gaan zitten. Hij hoopt dat de bewoners geen hoogtevrees hebben vanwege de hoge woondichtheid.

De heer Van Essen antwoordt dat de woningen vanuit de volkshuisvestinggedachte worden ontwikkeld. Het gaat om betaalbare woningen die passen bij de provinciale ambities. Hij deelt de gedachte dat men in dit gebied niet in groten getale woningen wil bouwen. Het idee van een regiopoort is dat men dicht bij de stations compact bouwt. PS zal goed op de hoogte worden gehouden over de verdere ontwikkelingen in het traject. Hij zal hier in de stuurgroep aandacht voor vragen.

De heer Schaddelee merkt op dat in de Statenbrief 2024 wordt genoemd als moment dat de Gebiedsvisie ter besluitvorming naar de gemeenteraden gaat. Kan de gedeputeerde iets meer over het tijdstip zeggen?

Gedeputeerde Van Essen zegt toe dat hij dit de eerstvolgende stuurgroepvergadering zal agenderen hoe men ervoor kan zorgen dat provinciale besluitvorming en besluitvorming over kaders goed op elkaar zijn afgestemd.

De voorzitter vraagt of de vragen van Volt en de PvdD voldoende zijn beantwoord en of de andere fracties nog vragen hebben.

Mevrouw Hoek merkt op dat 50PLUS vijf jaar geleden al een keer geopperd heeft om de Uithoflijn door te trekken naar het eventueel te realiseren aangepaste knooppunt Zeist-Driebergen. 50PLUS wil dit opnieuw inbrengen. Aangezien er een nieuwe woonwijk wordt ontwikkeld zullen deze mensen ook naar hun werk moeten en dit zou mooi aansluiten op de Uithoflijn.

De heer Nagtegaal vraagt of mevrouw Hoek bedoelt dat de tram doorgetrokken wordt door Zeist naar Driebergen-Zeist station.

Mevrouw Hoek weet niet of de tram door Zeist moet. Er zijn allerlei mogelijkheden. Tijdens het werkbezoek in Berlijn heeft men veel goede mogelijkheden gezien.

De heer Peer merkt op dat de VVD het collegebeleid in deze vertrouwt. Er is een tipje van de sluier opgelicht over de volkshuisvestingskundige aspecten bij het station maar hierover wordt tot nu toe eveneens een goede discussie gevoerd.

De heer Nagtegaal merkt op dat een tram zorgt voor vershraling van het bus-ov. Hoe ziet mevrouw Hoek dit?

Mevrouw Hoek antwoordt dat het allebei openbaar vervoer is waarvoor de provincie verantwoordelijk is. Men moet zoeken naar de balans.

De voorzitter geeft de heer Greeven de gelegenheid voor een korte reflectie.

De heer Greeven bedankt voor de beantwoording. Door de verschillende partijen is naar voren gebracht dat niet alles overal kan. De provinciale belangen zijn evident. Hij geeft aan dat de marge van 2500 woningen gaat om zeer grote aantallen met zeer grote impact op dit gebied. Aan de hand van een voorbeeld vraagt hij hoe de provinciale belangen worden doorvertaald en hoe men omgaat met de waarden. De groene waarden maken dit gebied ontzettend kwetsbaar. Het is goed de dialoog te voeren en hij pleit voor mogelijkheden binnen de bestaande rode contour. Tot slot zijn er inmiddels diverse hoogbouwvisies geweest, maar wanneer men boven de 30 meter komt wordt het karakter van het gebied aangetast. Hier moet met men dus zorgvuldig mee omgaan. Het gebouw van Triodos is bewust lager gebouwd vanwege de foerageerroute van de vleermuizen. Deze balansen zullen gezocht moeten worden en hij hoopt dat de provincie zich sterk maakt voor de provinciale groene belangen. Vroeger liep er een paardentram vanuit Zeist om het Zeisterbos te bezoeken. Wellicht zijn er allerlei mogelijkheden om hier op een passende manier vorm aan te geven, maar wanneer er een tram dwars door het gebied komt verliest men de ecologische waarden in de hele zone van het Vechtplassengebied tot het Kromme Rijn-gebied, terwijl juist daar een groene kwaliteitsimpuls moet komen overeenkomstig de Kromme Rijn-corridor.

10. Bespreking Oude Tempel

De voorzitter meldt dat de PvdD dit punt heeft aangedragen en dat het gaat om de Statenbrief die in de RGW-vergadering van oktober komt. Zij vraagt of mevrouw Batteau behoefte heeft aan een toelichting.

Mevrouw Batteau meldt dat de PvdD dit als agendapunt heeft aangevoerd omdat de fractie geschrokken is van de bestuurlijke gang van zaken in de uitvoering van de motie Behoud Oude Tempel. De PvdD ontdekte via derden dat geheel tegen de motie in de provincie en gemeente Soest gedurende het reces zijn doorgestaan met de voorbereidingen voor een onomkeerbare beslissing: Een wijziging in de natuuronthefing die het wegvangen van de dassen per direct mogelijk maakt. Het betreft een onomkeerbaar besluit dat strijdig is met de motie. Vervolgens is op 31 augustus een Statenbrief gepubliceerd waarin gesteld wordt dat de motie is afgehandeld. De vragen zijn te lezen in de rondvraag. Het betreft zwaarwegende kwesties die niet zomaar terzijde geschoven kunnen worden als het gaat om het bestuurlijke- en/of democratische proces. Hoe kan het dat er onomkeerbare beslissingen worden genomen tegen de motie in? Is het wegvangen van dassen geen onomkeerbare beslissing? De Staten hebben GS de opdracht gegeven om serieus op zoek te gaan naar alternatieven voor de woningbouw bij Oude Tempel. In de bijlage van de Statenbrief worden slechts twee alternatieve locaties geopperd die in een eerder stadium zijn afgewezen. Daar blijft het bij. Is alle informatie het recyclen van beleidsstukken? Het is niet geloofwaardig want men kan niet in de paar weken van het reces een grondig onderzoek doen. De provincie en PS zijn bovendien niet geïnformeerd, noch geconsulteerd, over de uitvoering, terwijl dit wel beloofd was. De aanvraag voor de wijziging is niet kenbaar gemaakt. Met PS is afgesproken dat GS de Staten in een extra sessie zou informeren ver de uitvoering van de motie. Ook hier is geen invulling aan gegeven of aangekondigd. Zij vraagt de gedeputeerden en de medefracties of zij van oordeel zijn dat het democratisch proces met dit handelen is gehonoreerd en dat de Staten in positie zijn gebracht, zoals was afgesproken. Een ander belangrijk punt betreft de ecologische dimensie: namelijk de vraag of het afvangen van dassen mogelijk is binnen de kaders die de Wnb stelt. Inmiddels heeft de PvdD van de Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi begrepen dat de hoofdburcht niet in het gebied van de Oude Tempel ligt. Als dat zo is heeft dit grote consequenties. Er zal een nieuwe ontheffing moeten worden aangevraagd met een uitgebreide ecologische onderbouwing. De afvang van de dassen kan daarom dit najaar niet doorgaan. De PvdD roept de gedeputeerde op om het democratische proces te volgen en het onderzoek naar alternatieve bouwlocaties opnieuw te starten en deze keer goed uit te voeren. Een mogelijkheid zou zijn om dit uit te besteden aan een extern bureau. De ingekomen brief van de lokale partij POS met daarin een lijst aan mogelijkheden van locaties is een mooi startpunt. De PvdD wil een harde toezegging dat vanaf nu geen onomkeerbare beslissingen worden genomen zolang dit nieuwe onderzoek niet heeft plaatsgevonden en de uitkomsten zijn voorgelegd aan PS. Tot slot hoort PS graag welke consequenties de nieuwe bevindingen van het veldwerk hebben voor de huidige natuurdoelen.

Gedeputeerde Van Muilekom wil graag aangeven welke afwegingen gemaakt zijn. Eind juni is een motie aangenomen. In GS is afgesproken dit voortvarend op te pakken om PS zo snel mogelijk antwoord te kunnen geven op de vragen die gesteld zijn. Begin juli is met de partners uit de stuurgroep overlegd over de motie. Hij doorloopt de punten die mevrouw Batteau aan de orde heeft gesteld:

- Het democratische proces: GS heeft de motie zeer serieus genomen. De consequenties en mogelijkheden voor woningbouw op Oude Tempel zijn financieel en qua woningbouw en samenwerking met de bestuurlijke partners in beeld. Het in beeld brengen van alternatieve locaties met potentiële opbrengst, waar bos en natuur niet worden geschaad is met Zeist en Soest uitgewerkt op basis van documenten die eerder zijn opgesteld door externe bureaus. Hierbij heeft GS zich gebaseerd op het Regionaal programma Wonen en Werken waar alle woningbouwlocaties in beeld worden gebracht. Veel locaties zijn bekeken en er is geconcludeerd dat er op dit moment geen locatie is waar men op 16 hectare 300 woningen kan zetten.
- De onomkeerbare besluiten zijn in de eerste week van het proces met Zeist en Soest gedeeld. Soest heeft aangegeven geen nieuwe onomkeerbare besluiten te willen nemen. Hiermee wordt bedoeld het kappen van bomen, het bouwrijp maken van een plangebied et cetera. Zij willen wel voorbereidingen doorlopen, zoals het inmeten van bomen en het voorbereiden van ontheffingen op de Wet Natuurbescherming. De ontheffing die er al sinds 2017 is ging erover dat de nieuwe verblijfplaats van de dassen reeds bezet was door andere dassen. Soest is in mei gestart met overleg met Overijssel over een alternatieve locatie, maar er zijn geen onomkeerbare besluiten genomen. Het betreft een traject op basis van een verleende ontheffing die bijgesteld is.

Mevrouw Batteau betwist dit. Uiteindelijk creëert men een juridische situatie waardoor directe afvang mogelijk wordt. Hierdoor is het politiek gezien een onomkeerbaar besluit. De medewerking van de provincie aan die aanvraag is het meewerken aan een onomkeerbare beslissing. De dassen kunnen direct worden weggevangen en zijn daarmee weg.

Gedeputeerde Van Muilekom meldt dat juridisch gezien het zoeken naar een nieuwe verblijfplaats een traject is dat losstaat van de ingediende motie. De afdeling vergunningverlening moet dit juridisch gezien behandelen, los van ingediende moties. Dit is gebeurd. Het traject liep vanaf mei. Het is gebruikelijk dat de Staten goed worden geïnformeerd wanneer er een motie wordt ingediend en er vragen worden gesteld. Tijdens de eerste vergadering van het college na het reces heeft GS de Staten geïnformeerd over zaken die uitgezocht zijn. Er is een Statenbrief verzonden met een uitwerking van alle informatie die in de motie is gevraagd. Wanneer men op basis daarvan een gesprek of meer toelichting wil kan dat altijd.

De heer De Jong meldt dat Volt de motie mede heeft ingediend. Zowel de gebeurtenissen als het antwoord geven een zure smaak in de mond. Hij wil beter begrijpen wat de intenties zijn geweest. Een meerderheid binnen de Staten heeft een signaal afgegeven dat men niet gelukkig is met de situatie wil en dat bekeken wordt of er andere mogelijkheden zijn. Vervolgens leest men wat er gebeurd is, dat er een vergunning wordt verleend met een onomkeerbaar besluit en dat de omgang met experts onvoldoende is geweest omdat de Dassenwerkgroep zich niet herkent in het verhaal. Een meerderheid van de Staten wilde dat GS dit anders zou bekijken, maar er is niet in deze geest gehandeld. Hij neigt om een gedetailleerde evaluatie te vragen zodat duidelijk wordt welke stappen precies zijn gezet na de motie om in de geest van de motie te kunnen handelen. Is de intentie van de motie erkent? Want uit de stappen blijkt dit niet.

Mevrouw Ghijssels meldt dat BBB mede-indiener van de motie was. Zij was aanwezig bij de informatiesessie en kreeg hier het beeld dat de ambtenaren er geen zin in hadden en vooringenomen waren. Zij droegen veel argumenten aan waarom het bouwplan door moest gaan.

De heer Peer heeft niet eerder in een democratisch orgaan meegemaakt dat een ambtenaar de schuld wordt gegeven. Meestal ligt het niet verlenen van medewerking omtrent een besluit bij het bestuur.

Mevrouw Ghijssels antwoordt dat dit haar indruk was. Zij vraagt in hoeverre hier een financiële argumentatie een belangrijke rol speelt, aangezien dit tijdens de sessie een grote rol speelde. De BBB deelt de visie van de PvdD en Volt over het proces.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat het financiële gedeelte een van de vragen in de motie was. Dit is uitgewerkt en er staat in de Statenbrief dat aan het stoppen van de woningbouw in de Oude Tempel voor de provincie een post van € 18 miljoen hangt.

Mevrouw Batteau geeft aan dat het gaat om het afwegen van belangen. De provincie heeft de mond vol over natuurbehoud. Men zou de motie ook aan een ander belang kunnen hangen maar dit is niet gedaan.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat GS is gevraagd in beeld te brengen wat de consequenties zijn om te stoppen met de woningbouw op Oude Tempel. Financieel is dit in beeld gebracht. Met kostenpost van € 18 miljoen ontstaat tevens een situatie dat de 300 woningen voorlopig niet gebouwd worden. Hij is blij met elk woningbouwproject dat door kan gaan. De criteria die in de motie gesteld zijn (geen schade aan bos en natuur en opbrengstpotentie) maakt het vinden van locaties niet gemakkelijk. Wanneer ze er wel zijn loopt men tegen planprocedures aan van vijf- tot tien jaar, met de vraag of de woningen wel gerealiseerd kunnen worden. Met betrekking tot onomkeerbare besluiten meldt hij dat het om een bestaande ontheffing ging waarvoor al een traject liep. Dit is een aparte procedure die separaat van de motie afgehandeld moet worden. Het is niet de bedoeling om iets weg te stoppen. Ten aanzien van de procedure van de dassen is er een plan van aanpak dat bij de ontheffing hoort. Een goede inspectie van dassenplekken is onderdeel van de ontheffing.

Mevrouw Batteau geeft aan dat direct wordt begonnen met het veldwerk, De uitkomsten hiervan kunnen zijn dat er een negatief advies komt voor de afvang. Zij wil graag weten in hoeverre een negatief advies effect heeft op de huidige ontheffing. De ontheffing is gebaseerd op informatie die niet up to date is.

Gedeputeerde Van Muilekom wil hier niet op ingaan omdat het zijns inziens gaat om waardeoordelen.

Mevrouw Batteau antwoordt dat het gaat om informatie die zij krijgt van experts en deskundigen die grondig onderzoek doen naar het gebied en vertellen wat zij zien. Zij melden dat dit niet in overeenstemming is met de huidige ontheffing. Dit is een belangrijk signaal dat consequenties heeft.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat de gemeente Soest zich goed laat ondersteunen. De dassenwerkgroepen zijn bij de inspectie betrokken. Het verhuizingsplan met betrekking tot dassen is niet in strijd met de Wet Natuurbescherming. De wetgever heeft in artikel 3.10 de mogelijkheid gegeven om af te wijken van het verlenen van een ontheffing.

Mevrouw Batteau meldt dat een sessie was toegezegd waarin uitgebreid toelichting zou worden gegeven op de verschillende scenario's met alles wat daarbij hoort. Zij wil graag de toezegging dat er een sessie komt met een uitgebreide toelichting van de alternatieven, en dat er tot dat moment geen dassen worden afgevangen.

De heer Adriani vindt dat mevrouw Batteau grote woorden gebruikt als het gaat om het democratisch proces en de manier waarop het college daarmee omgaat. De motie zelf geeft evenmin respect voor het democratisch proces van de afgelopen tien jaar, waarin keer op keer de volksvertegenwoordiging steun aan de plannen heeft gegeven. Een plan waarin alles in balans is en het rood eruit gehaald wordt. Hij heeft persoonlijk geen € 18 miljoen over om geen 300 woningen te bouwen. Hij roept het college op om snel door te pakken met de ontwikkeling zodat het Programma Hart van de Heuvelrug goed kan worden afgerond.

De heer De Jong ziet dit anders. Hij vindt dit een politieke menig. Ondanks dat er e afgelopen jaren een democratisch proces heeft plaatsgevonden vindt hij het ook een democratisch proces dat de nieuwe volksvertegenwoordiging hier met eigen ogen naar kan kijken, in de geest van die tijd, ongeacht voorgaande processen. Volt heeft met de steun aan deze motie afgewogen dat democratische processen hebben plaatsgevonden maar vindt het toch belangrijk dat met de ogen van deze tijd naar deze situatie wordt gekeken. Hij vraagt de gedeputeerde of hij de zorgen deelt die PS krijgt uit de analyses van de PvdD en de experts. Hij voelt niet dat er zorgen zijn of er gehandeld kan worden binnen de kades van de ontheffing, of dat er gevolgen zijn waar men spijt van gaat krijgen. Volt maakt zich zorgen en hij vraagt of de gedeputeerde dit deelt. Hij constateert dat de wijziging van de ontheffing consequenties gaat hebben die Volt graag had willen voorkomen.

Mevrouw Ghijssels antwoordt op de vraag van de heer Adriani dat het hele proces is besloten in een ander tijdperk. Dit project gaat grotendeels uit vrijesectorwoningen bestaan en past wat dat betreft niet in de wensen van de PvdA.

De heer Schaddelee wil hetgeen de heer Adriani zegt onderstrepen. Democratie gaat er ook over dat men dingen in samenhang ziet en durft uit te leggen naar de achterban. De ChristenUnie is erg voor natuur maar er is lang geleden besloten om in samenhang een groot gebied te ontwikkelen. Men dreigt zichzelf in de staart te bijten wanneer men met oogkleppen op alleen naar de dassen in dit gebied kijkt zonder de samenhang met de gebiedsontwikkeling.

Mevrouw De Widt vindt dat er weinig respectvol wordt gesproken over de uitgebreide processen die over dit gebied plaats hebben gevonden. Er is tevens weinig respect voor de reactie van het college op de motie. Het waren ingewikkelde vragen en hier is antwoord op gekomen. De vergunning zit niet bij de provincie maar bij de gemeente Soest. Zij heeft vertrouwen in een overheid die verstandig opereert.

De heer Peer is het slechts ten dele met de heer De Jong eens. Het gaat om een dermate grote beleidswijziging dat men hier een politiek debat over moet voeren en niet over het wel/niet terecht afgeven van een dassenvergunning. Wanneer sommigen dit aan het einde van het traject doen is het eigenlijk te laat, tenzij men hele goede argumenten heeft. Die heeft hij vandaag niet gehoord, maar hij kan namens zijn fractie achter de argumenten van het college staan. Hij vindt dat de motie nooit een meerderheid had mogen krijgen.

De heer Westerlaken sluit zich hierbij aan. Het CDA heeft de motie niet gesteund en hij krijgt de indruk dat men een argument zoekt om iets te blokkeren waar men al jaren zorgvuldig over spreekt. De plannen voor Hart van de Heuvelrug zijn evenwichtig. Daarnaast vindt hij dat er bestuurlijke betrouwbaarheid moet zijn. Wanneer men eenmaal besloten heeft om een proces in te gaan moet men het vertrouwen van de bestuurders en burgers niet beschamen door iets te blokkeren dat een toegevoegde waarde heeft voor wonen, werken en recreëren.

Mevrouw Van de Vooren denkt dat dezelfde discussie voor de zomer is gevoerd. De motie die hieruit kwam is met meerderheid aangenomen en de vraag is of de motie naar behoren is uitgevoerd. Mag de Staten niet meer zijn controlerende functie uitvoeren door te vragen of de motie naar behoren is uitgevoerd? Zij wil daarom teruggaan naar dit onderwerp. De Staten hebben drie dingen gevraagd:

- De consequenties in beeld brengen van dit plan. Dit heeft PS uitgebreid ontvangen.
- De alternatieven in beeld brengen. Hierover zou een bijeenkomst komen. PS hebben de alternatieven nog niet gezien want dit is nog niet in beeld gebracht. De twee genoemde locaties waren al bekend voordat de motie werd aangenomen.
- De onomkeerbare besluiten.

Mevrouw De Widt geeft aan dat het lijkt alsof er nooit gesproken wordt over de mogelijkheid de provincie van extra woningen te voorzien. Dat klopt niet want daar praat men heel vaak over, maar het is ingewikkeld door het gebrek aan ruimte. Dit nogmaals bekijken levert geen nieuwe uitkomsten op.

Mevrouw Van de Vooren antwoordt dat GroenLinks vraagt om een alternatief. Er moet wel degelijk gebouwd worden, maar de vraag is of dit op een andere plek kan. Dit is geen rare vraag. Het is door de meerderheid van de Staten aangenomen en zij zou hier graag een antwoord op willen.

De heer Peer meldt dat er financiële consequenties in beeld zijn gekomen die de Staten niet voor de zomer wist. De provincie heeft zin geen om een alternatief te ontwikkelen en dit geldt op het gebied van woningbouw kwijt te raken.

Mevrouw Van de Vooren is het ermee eens dat de consequenties in beeld zijn gebracht. Dit is het deel waarvan men maar voor de helft antwoord heeft gehad op de motie, en waar vandaag de discussie over gaat.

De voorzitter vraagt gedeputeerde Van Muilekom om een extra infobijeenkomst te organiseren op dit onderdeel.

De heer Van Dieren vraagt of Soest heeft gezegd niet te hebben gekeken naar alternatieven, of gezegd heeft dat er geen alternatieven zijn. Bij de zoektocht naar alternatieven moet geput worden uit bestanden die men kent omdat anders nieuwe data en nieuwe onderzoeken noodzakelijk zijn.

De heer Van den Dikkenberg merkt op dat men in de commissie zit voor discussie. Een infosessie zonder geïnventariseerd te hebben of acht fracties interesse hebben lijkt hem kort door de bocht.

De voorzitter antwoordt dat de informatiesessie de vorige keer al is toegezegd.

Gedeputeerde Van Muilekom meldt dat het college van mening is dat zij de motie hebben uitgevoerd, inclusief de alternatieven. In de bijlage is aangegeven dat er naar alternatieven is gekeken. Er kan best een locatie naar voren komen, maar deze grond met dan wel aangekocht worden met de nodige procedures. Daarna is men vijf- tot tien jaar verder. Het aangegeven bedrag is minstens € 18 miljoen en hier komen nog veel kosten bij. Er zijn geen alternatieven voorhanden. Er is gekeken naar twee locaties waarvan Hart van de Heuvelrug eigenaar is. Het punt is dat dan het bestemmingsplan van de onderzochte locaties moet worden veranderd en dat dit een opbrengstendering betekent. Wat dat betreft zijn de consequenties goed in beeld gebracht.

De heer Adriani is het met de heer Van Dieren eens. De ruimte in de provincie is al driemaal binnenstebuiten gekeerd. Het is niet zo dat er nog een verstopte locatiestapel ergens in een kast ligt. De heer Peer heeft gelijk. De consequenties zijn in beeld en hij kan zich niet voorstellen dat een meerderheid van de Staten bereid is die consequenties voor zijn rekening te nemen. Hoeveel tijd en energie gaat men nog steken in een proces dat men

de afgelopen jaren keer op keer is gelopen op zoek naar locaties waar ooit 10.000 woningen per jaar kunnen komen?

Mevrouw Batteau merkt op dat de locatie geen 16 hectare hoeft te zijn. De fracties die met de motie hebben ingestemd willen dat helder in beeld hebben en vragen hier een informatiesessie over. Tijdens de commissievergadering is onvoldoende tijd om de alternatieven goed in beeld te krijgen.

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat een informatiesessie mogelijk is.

De heer Schaddelee merkt op dat niet is gevraagd welke fracties behoefte hebben aan een informatiesessie. Hij vraagt tevens waar de informatiesessie over moet gaan. Hij heeft geen behoefte aan een sessie waarin bekeken wordt op welke locaties 300 woningen ontwikkeld kunnen worden. De informatiesessie zou volgens hem erover moeten gaan of het klopt dat de kosten € 18 miljoen zijn wanneer men op deze locatie niet wil bouwen, en wil de provincie dat geld hiervoor op tafel leggen?

De heer Van Dieren adviseert de kaders van de informatiesessie goed af te bakken. Wellicht kan een van de gemeenten uitleggen hoe zij tot de conclusie zijn gekomen dat er geen alternatief is.

Gedeputeerde Van Muilekom wil scherp maken dat de motie wat het college betreft is uitgevoerd. Als PS vindt dat zij daar een vervolgstap aan moeten verbinden dan is dat aan PS. Hij kan zaken nogmaals toelichten maar dan moet men na de informatiesessie niet zeggen dat men dit al allemaal wist. Er zijn al twee sessies geweest over dit onderwerp en tijdens een vertrouwelijke sessie is de financiële kant besproken. GS houdt geen informatie achter en wil graag nogmaals een uitleg geven.

De heer Westerlaken ondersteunt de betogen van de heer Schaddelee en gedeputeerde Van Muilekom want hij heeft het gevoel dat men steeds herhaalt wat men van elkaar al weet.

De heer Van Dieren stelt als alternatief voor om de informatiesessie schriftelijk te doen met inbreng van de gemeente Soest.

De voorzitter concludeert dat er een informatiesessie was toegezegd en dat deze moet worden uitgevoerd. Het is echter belangrijk om vooraf duidelijk te weten welke punten men nog helder wil hebben.

De heer Van den Dikkenberg stelt voor te peilen of een informatiesessie nodig is.

De heer De Jong spreekt zijn bedenkingen uit over het debat. Het ging over het feit dat de motie volgens de gedeputeerde is uitgevoerd. Vervolgens melden andere partijen in het debat dat de motie niet klopt en er niet had mogen zijn. Hij vindt dit vreemd omdat er een motie is ingediend waar een meerderheid voor was. Hij vindt de uitkomst goed en een informatiesessie niet opportuun.

De heer Adriani meldt dat voor de PvdA een informatiesessie niet nodig is.

De voorzitter peilt wie een informatiesessie wil en concludeert dat er geen informatiesessie komt omdat slechts vier fracties dit willen.

Er volgt een lunchpauze van 45 minuten.

11. [SV Verordening Europese landbouwsubsidies provincie Utrecht 2023-2027](#)

De voorzitter meldt dat de provincie op basis van de verordening subsidies kan gaan verstrekken. Daarvoor moet de algemene subsidieverordening worden vastgesteld. Op basis daarvan kan de provincie openstellingsbesluiten nemen voor de verschillende maatregelen uit het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Zij geeft de fracties het woord voor een eerste termijn voor vragen en politieke standpunten. Daarna is er een tweede termijn voor wie daar behoefte aan heeft.

De heer Cromwijk meldt dat BB het mooi vindt dat er subsidies beschikbaar komen voor de landbouw. Hij leest vooral veel maatschappelijke diensten waar subsidies voor gebruikt kunnen worden. Hij noemt ze op. BBB ziet deze punten vooral als maatschappelijke doelen en heeft een voorstel. Afgelopen jaren werd met een puntensysteem gewerkt voor de transitie of klimaatdoelen in de subsidieverordeningen. Hij adviseert een systeem te bedenken waarin het bedrag van 2023 tot 2027 gedeeld wordt door het aantal agrariërs in Utrecht, en hiervan een pot te maken waarin agrariërs een bedrag reserveren dat zij kunnen krijgen wanneer zij een goed idee hebben.

De heer Hart meldt dat uit recent onderzoek blijkt dat een deel van de subsidieregeling voor de landbouw de natuur kan schaden en vraagt de gedeputeerde hierop te reflecteren in relatie tot de provinciale subsidies. Hij bedankt voor het heldere Statenvoorstel. Het is duidelijk dat het gaat om een stapsgewijs proces tot subsidieverlening en dit vraagt veel geduld van de sector. Hij gaat er daarom vanuit dat het college voortvarend te werk blijft gaan. Hopelijk zorgt de val van het kabinet niet tot te veel vertraging. Hij vraagt hoe het college de invloed van de val van het kabinet op de landbouwsubsidies inschat. GroenLinks kan zich vinden in het Statenvoorstel, hoewel in het GLB-NSP veel minder is hervormd en verduurzaamd dan GroenLinks graag had gezien. GroenLinks stelt op prijs om als PS regelmatig geïnformeerd te worden over de uitvoering.

Mevrouw De Boer vindt het doel van de regeling prachtig. Inhoudelijk valt er over de stukken niet veel te debatteren. Het gaat om wijzigingen die doorgevoerd moeten worden en dit wordt opgepakt. Het lijkt alsof de provincie aan zet is en keuzevrijheid heeft, maar is dat ook echt zo? Prettig leesbaar is het niet, maar het is wel de bedoeling dat mensen die niet juridisch onderlegd zijn de verordeningen begrijpen. Er is sprake van zoveel verschillende subsidies dat het moeilijk te begrijpen is. Er moet veel werk door de ambtenaren verricht worden om geld binnen te krijgen, waarvoor complimenten.

Mevrouw Van Gilse vindt het belangrijk dat er een goede consistente verordening komt die boeren duidelijkheid verschaft over de subsidies die zij kunnen verkrijgen voor een toekomstbestendige voortzetting van hun bedrijf. De beantwoording stelt haar hierin niet gerust want er wordt niet duidelijk uiteengezet wat nou precies de veranderingen zijn ten opzichte van het huidige beleid en het beleid van de afgelopen jaren. Zij mist een overzicht van de veranderingen in de stukken. Het is belangrijk om te weten wat er voor boeren verandert. Het stelt haar niet gerust dat er nog geen concrete planning is voor de openstellingsbesluiten die genomen zullen worden door GS. Er werd gezegd dat GS tussentijds wijzigingen van ondergeschikte aard kon doorvoeren en dat PS slechts eenmaal per jaar hierover achteraf wordt geïnformeerd. Is dit niet te weinig en wellicht te laat?

De heer Van Dieren sluit zich aan bij de vraag of er een concreter overzicht kan komen van de wijzigingen. Hij vraagt in hoeverre de subsidies vanuit het GLB ingezet kunnen worden.

De heer Van den Dikkenberg meldt dat in het Statenvoorstel wordt gevraagd om een delegatiebesluit. Wie beoordeelt of iets wel/niet een ondergeschikt punt is dat GS kan aanpassen zonder wel/niet de Staten te raadplegen, en waarom wordt dit gevraagd? Hij vraagt of men hier een voorrangprocedure van kan maken zodat een aanpassing niet wordt doorgevoerd, tenzij PS in kennis is gesteld. In het stuk wordt gevraagd om in te stemmen met het UPLG als kader, maar dit is nog niet vastgesteld waardoor het niet als kaderstellend document kan functioneren en het moeilijk is dit Statenbesluit te nemen. Hij vindt het lastig om het UPLG via een achterdeurtje als kader vast te stellen.

De heer Nagtegaal sluit zich aan bij de heer Van den Dikkenberg omtrent de kaderstelling van het UPLG. Het UPLG is nog niet vastgesteld en beslispunt 2, over de bevoegdheid van aanpassingen, wordt op deze manier weggegeven aan GS. Er wordt gemeld dat de aanpassingen tekstueel zullen zijn, maar er is natuurlijk ook een inhoudelijk stuk. Hij heeft hier een wrang gevoel bij. Daarnaast vindt hij het punt van de PvdA over leesbaarheid een goed punt want het document is moeilijk te begrijpen.

De heer De Jong merkt op dat PS periodiek geïnformeerd zou worden over de uitvoering van het GLB. En de diverse subsidieregelingen die beschikbaar gaan komen. Hij vraagt wat periodiek is. Daarnaast wil hij het GLB goed evalueren, inclusief het doelbereik.

De heer Van Breukelen meldt dat men in het achtergronddocument van het GLB kan lezen dat er drie hoofddoelen en negen subdoelen zijn. Hoofddoel 2 (milieu, biodiversiteit en klimaat) kan men in subdoel d. (klimaatverandering en duurzame energie) vinden. Vervolgens leest men in de aanpakprogrammering bij punt 6 dat het Programma Energietransitie meegenomen wordt in de Utrechtse implementatie van het GLB. FvD vraagt zich af op welke manieren deze doelen en dit programma invulling gaan krijgen binnen deze subsidieregeling. In de verordening kon FvD hier niets over vinden. In welke mate hebben het NSP en het GLB effect gehad, of zal gaan hebben, op het landbouwbeleid van de provincie? Hebben het NSP en GLB een kaderstellende rol of zullen delen geïntegreerd worden in het bestaande beleid?

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Sterk voor de beantwoording van de vragen.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen:

- De oplossing die de heer Cromwijk aandraagt is heel creatief. Men heeft echter te maken met een Europese systematiek. De cofinanciering maakt deze regeling heel aantrekkelijk. Het landbouwbeleid van de EU wordt doorvertaald naar het landelijk beleid en de provincie kan dit doorvertalen naar de eigen regelingen. Wat voorligt is een soort kapstok waar de provincie uiteindelijk de eigen regelingen aan gaat hangen (de openstellingsbesluiten). De openingsbesluiten zullen binnenkort ter sprake komen, waarbij meer aandacht aan eenvoudige taal zal worden besteed zodat iedereen dit kan snappen.

De heer Cromwijk merkt op dat alleen de georganiseerde boer aanspraak kan maken op de subsidie. Juist de invulling van de randvoorwaarden moeten eenvoudiger worden en de drempel minder hoog. Dan zou dit beter gaan lopen. Er zullen een paar boeren in aanmerking komen voor subsidie maar het overgrote deel niet. Hij wil naar een werkbaar systeem, anders is hij bang dat het merendeel van de subsidies naar juridische adviseurs en aanverwanten gaat.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat er allerlei voorwaarden verbonden zijn aan wat gesubsidieerd mag worden. Men hoeft niet bang te zijn dat het meeste geld naar juridische adviseurs gaat. De subsidie gaat naar zaken die de doelen dienen (het extensiveren van de agrarische sector). Met een goede communicatie zal getracht worden zoveel mogelijk boeren de mogelijkheid te bieden dit te doen. Het is echter niet mogelijk het systeem aan te passen vanwege de voorwaarden vanuit de EU omtrent de subsidieverstrekking.

Gedeputeerde Sterk vervolgt de beantwoording van de vragen:

- Het nieuwsbericht in de krant gaat niet over dit type subsidies. Deze subsidie doelt juist heel erg op de verduurzaming.
- De val van het kabinet heeft geen invloed op deze subsidies omdat dit uit Europa komt en de kapstok is waaronder de provincie de openstellingsbesluiten gaat hangen.
- In principe wordt altijd gerapporteerd in de jaarstukken. Tevens wordt gerapporteerd in de voortgangsrapportage van de Samenwerkingsagenda Landbouw. GS kan periodiek een Statenbrief naar PS sturen om te informeren over de voortgang van de subsidies. De Staten klaagt echter regelmatig dat er te veel brieven komen. Het is daarom aan PS om te bepalen hoe men de informatie wil ontvangen. Als er afwijkingen of onverwachte zaken zijn zal zij PS altijd informeren.
- Het betreft een algemeen subsidiekader en de keuzevrijheid voor de provincie zit in de openstelling.
- Het zijn veel subsidies. Dit heeft te maken met de doelen die zijn aangegeven en GS heeft hier weinig invloed op. Daarom is het goed om landbouwcoaches te hebben en mensen in het veld die kunnen meehelpen met nadenken over een passende subsidie.
- De belangrijkste wijziging is aangegeven in de beantwoording van de technische vragen. Zij zal een memo laten opstellen waarin hier iets nader op wordt ingegaan. (T)
- De openstellingsbesluiten voor LEADER en de NPI (de subsidies die de provincie samen met de waterschappen doet) kunnen eind dit jaar worden opengesteld. Daarna worden de veenweide- en de Natura 2000-gebieden opengesteld. Waarschijnlijk kan men vanaf mei/juni 2024 andere regelingen openstellen.
- Wanneer er te weinig geld is voor het UPLG kan men hier GLB-subsidies op inzetten omdat de doelen vergelijkbaar zijn. Er wordt gebruik gemaakt van de KPI's om boeren doelen te laten stellen. Daar kan men de GLB-subsidie eveneens voor gebruiken. Op deze manier haakt alles in elkaar. Het is niet zo dat men niet door kan gaan met de GLB-subsidies wanneer het UPLG valt.

- De wijzigingsmogelijkheid van GS gaat om kleine aanpassingen. Met de Staten is afgesproken dat GS die bevoegdheid heeft. Wanneer PS hierover geïnformeerd wil worden heeft dit gevolgen voor de informatiestroom. Zij wil afspreken om een inhoudelijke wijziging aan PS voor te leggen maar zij wil niet elke tekstuele wijziging via een voorrangprocedure laten lopen omdat dit snel acteren in de weg zou staan.
- Het kader van het UPLG wordt niet via een achterdeur vastgesteld want het UPLG is gebouwd op de Landbouwisie, de handelingskaders stikstof en de RVS. Het gaat puur om subsidies die de provincie vanuit dat kader wil inzetten om te ondersteunen. De subsidies kunnen gedeeltelijk gebruikt worden bij het UPLG, maar het is niet zo dat het UPLG hiervoor kaderstellend is geweest.

De heer Van den Dikkenberg merkt op dat in de stukken staat dat het UPLG als kader dient.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat men bij het opstellen van het document dacht aan de gang te kunnen gaan met het UPLG. Daarvoor zouden de stukken dienend zijn, maar nu is het onzeker wat er met het UPLG gebeurt. Het UPLG bestaat uit de kaderstelling die door de Staten is gedaan. De besluitvorming rond het UPLG gaat waarschijnlijk begin volgend jaar gebeuren.

De heer De Jong mist antwoord op de vraag hoe de provincie het doelbereik gaat monitoren en evalueren. Er was vrij recentelijk een rapportage van "Follow the money" over het gebruik, en mogelijk misbruik, van Europese subsidies binnen deze sector. Hoe voorkomt men frauduleuze praktijken?

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat de monitoring en evaluatie worden gedaan aan de hand van resultaten en outputindicatoren die in het NSP zelf zitten. Dit is algemeen, en vanuit het provinciaal beleid zullen nadere indicatoren worden gesteld op basis waarvan gemonitord gaat worden. Zij verwijst naar de Duurzame Monitor Melkveehouderij waar KPI's in zijn opgenomen die men zou kunnen monitoren. Dit is onderdeel van het openstellingsbesluit en betreft zaken waar men aan moet voldoen.

De voorzitter vraagt of er behoefte is aan een tweede termijn.

Mevrouw Van Gilse vraagt of de memo voor 20 september kan worden ontvangen. Tevens vraagt zij of PS nog invloed en input heeft voor de kapstok van de EU-subsidies.

Gedeputeerde Sterk zal haar best doen de memo voor 20 september te sturen.

De heer Van Breukelen vraagt hoe het Programma Energietransitie een concrete plaats gaat krijgen binnen de doelen van het GLB en het verstrekken van de subsidies?

Gedeputeerde Sterk komt schriftelijk terug op deze vraag. De openstellingsbesluiten worden altijd naar de Staten gestuurd. GS neemt de besluiten daarover, maar zij zal bekijken hoe zij PS hierbij kan betrekken.

De heer De Jong begrijpt dat er wordt gemonitord en geëvalueerd, dat er indicatoren zijn van het GLB en dat de provincie een aantal indicatoren gaat bijvoegen. Hij vraagt of de uitkomsten en rapporten met PS kunnen worden gedeeld.

Gedeputeerde Sterk zal de informatie delen wanneer deze er is, dit valt samen met het instellen van de openstellingsbesluiten en het monitoren van de resultaten.

De voorzitter vraagt welk debatsoort naar de Statenvergadering moet.

De heer Cromwijk meldt dat de BBB zich beraadt op een motie.

De voorzitter concludeert dat het Statenvoorstel als een klein debat naar de Statenvergadering gaat.

12. [SB Concept UPLG versie 1.0 & memo aanpak piekbelasting](#)

De voorzitter meldt dat de Statenbrief en de memo inhoudelijk samenhangen. Vlak voor het zomerreces heeft PS de start- en koersnotitie van het Utrechts Programma Landelijk Gebied besproken. Vandaag wordt gesproken

over het concept UPLG, versie 1.0., dat het college begin juli bij het Rijk heeft ingediend om te voldoen aan een opdracht uit het Nationaal Programma Landelijke Gebied. In het concept UPLG zijn de gebiedsplannen voor stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden geïntegreerd zodat daarmee voldaan wordt aan de Wet Stikstofreductie en Natuurverbetering. De Statenbrief en de memo worden in een termijn behandeld. Zij geeft het woord aan de opwaarderende fracties.

Mevrouw Zagt meldt dat de BBB enorme zorgen blijft hebben over het onderwerp UPLG. Vrijwilligheid bij uitkoop is voor BBB het uitgangspunt. Nu is er alleen een invulling bekend voor de LBV-plus regeling, met hierbij een beroepsverbod in de hele EU. Een andere keuzemogelijkheid is er op dit moment niet. Het huidige uitvoeringsbeleid is gebaseerd op dwang en dat is voor BBB onacceptabel. Het voorgenomen plan, zowel landelijk als in het UPLG, zorgt voor veel onzekerheid op het gebied van bestaansrecht van agrarische bedrijven. Daardoor zijn er elk jaar zijn er 11,6 zelfdodingen op 100.000 agrariërs. Agrariërs staan hiermee in de top 3 van de meest risicovolle sector. Dan heeft zij het nog niet eens over de cijfers van psychische problemen. GS wil minder koeien per hectare, meer woningen en meer natuur, terwijl de bevolking in 2040 met maar liefst 50% gaat toenemen in de provincie. Waar denkt GS de grond vandaan te gaan halen? Dan heeft BBB het niet eens over de voedselvoorziening en de kosten die voor al deze opgaven nodig zijn. Wat BBB betreft wordt het al een uitdaging om de natuur, zoals deze nu is, te gaan beheren in plaats van te verpesten of te vernietigen, zoals nu dreigt voor het bos de Oude Tempel. Het is meten met twee meten. De agrariër is ontzettend belangrijk voor de agrarische natuur en de natuurgebieden. Ze versterken elkaar. Agrariërs uit de GWP die samenwerken met de SBB zijn daarvan een mooi voorbeeld. Minister Van der Wal heeft aangegeven dat er niet voldoende geld is voor het NPLG. Hoe denkt GS de voorgenomen doelen te kunnen financieren? Het kabinet is gevallen en wat zal het nieuwe kabinet belangrijk vinden? De BBB heeft volgens de spreker gekeken naar de koersraming zoals in het NPLG staat en hier risico's uitgehaald. Het omgevingsrisico: Het kabinet is gevallen. Het financiële risico: Het kabinet heeft aangegeven niet genoeg geld te hebben. Economische risico's: De kosten en lonen stijgen enorm. Denkt GS dat dit project de kosten lager kan houden? GS leeft in een droomwereld, aldus de spreker. De BBB heeft in andere dossiers gelezen dat er meegelift kan worden met het UPLG. Stel dat de provincie geen geld krijgt van de overheid, hoe ziet GS dat voor zich? Sinds de regering is gevallen is het overduidelijk dat het Stikstofdossier niet alleen de boeren, maar het hele land in de problemen brengt. Vervolgens pleit de coalitie om hier extra tempo achter te zetten. Doe dat alstublieft niet. Er staat geschreven bij de vervolprocedure dat het definitieve document waarschijnlijk in Q1 van 2024 aan PS wordt voorgelegd. Is dit het enige en laatste moment dat PS met de gedeputeerde aan tafel kan? De BBB heeft nog een paar vragen over de piekbelasting:

- Ongeveer 100 agrarische bedrijven aan de oostkant van de provincie voldoen aan de definitie van piekbelaster. Hoe gaat de gedeputeerde dit controleren indien de grond op de grens van een andere provincie ligt?
- Zijn de piekbelasters binnen de provincie Utrecht in beeld?

De heer De Jong merkt op dat mevrouw Zagt inmiddels ruim twee minuten over de tijd zit.

Mevrouw Zagt antwoordt dat de BBB bewust de Zomernota kort heeft gehouden. Doordat Oude Tempel naar voren is geschoven is daar veel tijd in gaan zitten.

De voorzitter vindt het punt van de heer De Jong helder. Zij houdt het ingebrachte punt in de gaten.

Mevrouw Zagt vervolgt haar vragen:

- Worden piekbelasters actief benaderd? In dien ja, wat is hier de grondslag voor? Waarom moet de boer zichzelf dan bij de opkopersregeling van minister Van der Wal melden?
- Zijn er oplossingen bedacht om piekbelasters die door willen gaan met hun bedrijf te helpen en te ondersteunen, zodat zij hun bedrijf voort kunnen zetten?

Mevrouw Van Elteren vraagt wat men met de spreektijden gaat doen. Een aantal andere partijen zitten eveneens krap met hun spreektijd en willen graag weten of zij extra minuten krijgen. Wanneer een partij nu al 2,5 minuut te veel spreektijd heeft en nog niet klaar is met de inbreng willen de andere partijen weten waar zij aan toe zijn.

De voorzitter zal de 2,5 minuut extra bewaken.

De heer Schaddelee vindt het storend dat in de bijdrage werd gemeld dat de commissievoorzitter in een droomwereld leeft. Hij vraagt erop toe te zien dat de vergadernormen worden gehandhaafd.

De voorzitter neemt dit punt mee en zal de spreektijden bewaken.

De heer Van den Dikkenberg heeft een aantal vragen:

- Hoe gaat men het UPLG uitvoeren zonder budget? Het UPLG is gestruikeld over het budget maar er vinden nog onderhandelingen plaats. De SGP is benieuwd naar de vorderingen hiervan.
- Hoe kan men een totaalgebiedsplan maken conform de uitgangspunten van het UPLG in de processen?
- Uit onderzoeken van de Wageningen Universiteit is gekomen dat de KDW strenger moeten. Wat betekent dit voor de provincie en hoe gaat men deze onhaalbare doelen ombuigen naar iets haalbaars? In een bewoond land als Nederland kunnen KDW niet gehaald worden.

De heer Nagtegaal heeft een aantal opmerkingen en vragen:

- Hij wil stilstaan bij het feit dat er nog steeds geen duidelijkheid is voor boeren. Dit heeft te maken met de val van het kabinet en het klappen van het Landbouwakkoord. De provincie Utrecht kan deze duidelijkheid ook niet geven. De agrarische sector is lang genoeg in de uitverkoop gezet, en hier lijkt geen einde aan te komen.
- Hij bedankt de gedeputeerde voor de duidelijke reactie op de opwaardering en vindt dat de gedeputeerde haar portefeuille goed oppakt.
- Er worden allerlei bedragen rondgestrooid maar wat betekent dit concreet voor de boer? Het UPLG is grotendeels een soort natuurpot.
- Het college zegt dat er rekening wordt gehouden met de landbouw als vierde doel in het UPLG. De PVV vindt dit vaag. Hij roept op te stoppen met het schuiven van verantwoordelijkheden en het maken van plannen die niet haalbaar blijken; en vooral te stoppen met het in de uitverkoop zetten van een sector die essentieel is. Hij roept op een pas op de plaats te maken en niet met nieuwe regels te komen. Er komt waarschijnlijk een nieuw kabinet met een andere gedachtegang.
- Hij vreest dat men hier te maken heeft met luchtkastelen. De plannen klinken in theorie mooi, maar kunnen rampzalig uitpakken in de praktijk. Het UPLG moest snel worden ingestuurd maar wordt vervolgens een paar maanden later door de minister gedowngraded. Hij kan zich voorstellen dat men als gedeputeerde hier ziedend over wordt omdat al het werk van de ambtenaren voor niets is. Bij dit soort beleid komt de rekening altijd bij de boer te liggen. De PVV wil dat er een reële, eerlijke en haalbare aanpak komt voor de boeren, met draagvlak. Hij stelt voor om even alles te gedogen en af te wachten omdat het nieuwe kabinet, gezien de peilingen, geheel anders zal worden.

Mevrouw Batteau meldt dat er bij het lezen van het UPLG een paragraaf/hoofdstuk over dierenwelzijn ontbreekt. Zij vraagt de gedeputeerde of dit toegevoegd gaat worden aan de volgende versie van het UPLG, in overeenstemming met de motie dierenwelzijn. Tevens vraagt de PvdD aandacht voor participatie. Er is een notitie in voorbereiding en het is voor de PvdD heel belangrijk dat er een structurele plek wordt gegeven aan de stem van de natuur. De PvdD heeft graag inzicht in de plek die dit krijgt aan de tafels en in andere processen. Dit geldt ook voor de betrokkenheid van burgers. Tevens vraagt de PvdD aandacht voor de rol van koplopers. Zitten de vormen van duurzame landbouw altijd aan tafel? De spreker pleit ervoor dat deze groep altijd aanwezig is, ook als er in het gebied geen voorbeelden van zijn. Men kan uit deze groep boeren uit andere gebieden betrekken om elkaar te inspireren.

De heer Van Dieren meldt dat de huidige landelijke manier van kijken naar landbouw en natuurbeheer niet de voorkeur heeft van JA21. De provincie blijft binnen de kaders van het UPLG, maar gaat hiermee tegen veel problemen aanlopen. JA21 ziet graag een pas op de plaats omdat hij hoopt op een nieuwe landelijke regering. Volgens het nieuwsbericht over het geld is er 2,5 keer minder geld beschikbaar dan is aangevraagd door de provincies gezamenlijk, en hij vraagt of er interprovinciaal zaken worden afgestemd over hoe er omgegaan gaat worden met de te beperkte middelen. Gaan de provincies dit eerlijk verdelen of wordt het een soort ratrace? Het laatste lijkt hem onwenselijk. Een tekort aan geld zorgt ook voor de noodzaak te prioriteren. Veel UPLG-doelen en plannen zijn van elkaar afhankelijk. De spreker is benieuwd of er gekeken wordt of er bij tekort aan financiering een voorselectie kan worden gemaakt met groepjes van plannen of onderdelen. Is er een idee wat men als eerste laat rusten, wanneer niet alles kan, en wat men sowieso gaat doen?

Mevrouw De Boer meldt dat het de PvdA onverstandig lijkt om nu al keuzes te gaan maken in de prioriteiten. Dat is waarschijnlijk de bedoeling van de minister, om vervolgens minder geld beschikbaar te hoeven stellen.

De heer Van Dieren wil voorkomen dat iedereen zo snel mogelijk op de gelden afrent. Daarom moet dit afgestemd worden met de andere provincies en andere mensen die aanspraak kunnen maken op het geld. De kans is groot dat er niet voldoende geld komt voor alles wat men zou willen gaan doen.

Mevrouw Van Gilse heeft de Memo Piekbelastersaanpak opgewaarderd omdat dit veel impact heeft op boeren. Het is belangrijk dat de boeren een goed aanspreekpunt hebben en begeleid worden. De ingediende vragen spreken voor zich.

De heer De Jong bedankt voor de beantwoording van de vragen in het opwaardeerverzoek. Volt kijkt erg uit naar 1 november en vraagt zich af of hij kan bijdragen in de voorbereiding. Er zijn een aantal opmerkingen:

- Volt vroeg of er een peiling is gedaan naar de participatiebehoefte in het verdere traject. Het antwoord van GS was dat dit wordt gepeild en meegenomen. Hij vraagt of ook bewoners, ondernemers en natuurorganisaties gericht is gevraagd naar hun behoefte tot participatie.
- Is er een dialoogsessie mogelijk nadat er feedback komt op het UPLG vanuit het Rijk en de onderzoeksinstellingen?
- De Europese ontwikkelingen worden gevolgd. Hoe kan de provincie Utrecht feedback geven via Brussel naar Europa waar de plannen worden gemaakt, zodat de uitvoerbaarheid van het UPLG niet in gevaar komt en het beleid kan worden versterkt?
- Hoe voorkomt men nog meer vertraging?

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Sterk voor de beantwoording van de vragen:

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen:

- Het kabinet is gevallen maar er is wel een UPLG ingediend. Een aantal zaken zijn al in wetten gegoten en staan vast. De WSN, de natuurrealisatie en de KRW-doelen staan vast en hier moet de provincie aan voldoen. Van daaruit zijn financiële middelen beschikbaar. In het UPLG zijn een aantal koploperstrajecten geformuleerd waarvoor budget is opgenomen in de begroting van LNV. Dit zal verdeeld worden over de provincies die een koplopertraject hebben ingediend. Men kan dus echt door met een aantal zaken. Er moet gekeken worden wat wel kan. Zij wil tot een Utrechtse aanpak komen waarin zij dit op een rij zal zetten en PS hierover berichten. Er is niet alleen een Lbv-plusregeling. De provincie heeft zelf een plaatsingsregeling en subsidies waarmee zij boeren kan helpen. Er is al heel veel mogelijk. Zij wil niet de indruk wekken dat het tevergeefs is en dat men moet gaan zitten wachten.
- GS is bezig met de participatie van het UPLG. Zij heeft een notitie gezien hoe die wordt vormgegeven. Het gaat om participatie voor de totstandkoming van het UPLG, waarbij onduidelijk is hoe het traject er precies uit gaat zien. Het gaat tevens om participatie bij de gebiedsprocessen. Hierin is de toezegging die zij aan Volt heeft gedaan om op 1 november een infosessie te doen opgenomen. Hieraan is een werkbezoek gekoppeld om te laten zien wat de participatie precies is.
- Er is vorige week een brief van de minister gekomen naar aanleiding van het onderzoek dat heeft plaatsgevonden over de KDW. Het blijkt dat sommige habitattypes nog gevoeliger zijn dan werd gedacht. Dit heeft implicaties voor het aantal habitatten die men onder de richtlijn moet brengen. Het is goed dat men steeds concreter kan meten, maar de consequentie is dat AERIUS aangepast moet worden. Welke gevolgen dit heeft kan zij momenteel niet vertellen. Zij gaat hierover met de minister in gesprek en het rapport van het RIVM wordt afgewacht. Op 18 september komt de minister op bezoek en dan hoopt zij meer informatie te krijgen.
- In hoofdstuk 4 (pagina 52) staat specifiek opgenomen dat dierenwelzijn een van de structurele keuzes is. De landelijke visie op dierenwelzijn wordt verder uitgewerkt. Er is daarmee gevolg gegeven aan de motie.
- Er wordt getracht om koplopers actief te ondersteunen en in het beleid te honoreren. In de monitor kunnen koplopers goed scoren. Doel is om van de koplopers een peloton te maken.
- In principe bepalen boeren zelf of zij willen dat de provincie weet dat zij zich aanmelden als piekbelaster. Wanneer een boer aangeeft ondersteuning te willen staan zaakwaarnemers klaar. De provincie

communiceert hierin goed met het Rijk en de provincie Gelderland. Eigenlijk heeft Gelderland de lead omdat zij meer boeren hebben, maar de zaakwaarnemers van de provincie Utrecht doen hierin mee. De afstemming is goed geregeld tussen Utrecht en Gelderland omdat het gaat om het gebied van de Gelderse Vallei. De aanpak van piekbelasters is niet belegd bij de andere provincies. Aan de westkant van de provincie Utrecht zit een Rijksteam omdat het daar om een beperkt aantal boeren gaat.

- De boeren kunnen altijd contact zoeken met de provincie. Er komt een loket waar boeren zich kunnen aanmelden en iemand hen kan helpen. Bij de piekbelastersregeling is de zaakwaarnemer degene die weet wat er mogelijk is. Het gaat niet alleen om een stopregeling maar ook om verplaatsing of innovatie. Vanuit het IPO is er bij de minister op aangedrongen om de regeling niet te beperken tot de stoppers.

De heer Van Dieren vraagt of het aanvragen van subsidiegelden nog afgestemd wordt met andere provincies.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat dit niet gebeurt. Zij verwacht dat het Rijk een uitspraak gaat doen over de mogelijkheden. Voor de no regret-maatregelen blijkt geld te zijn. Over de maatregelen die uitwerking vragen komt hopelijk snel duidelijkheid. Volgende week stemt de Tweede Kamer welke voorstellen controversieel worden en twee weken later heeft zij een gesprek met de minister.

De heer Van den Dikkenberg vraagt of de Utrechtse aanpak een echte Utrechtse aanpak wordt, waarin de kwaliteit van de natuur centraal staat en er geen zaken opgedragen worden.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat zij altijd heeft gezegd dat Utrecht een eigen aanpak heeft. Zij heeft ook gekeken naar wat het Rijk vraagt omdat de provincie hieraan gecommitteerd is. Er liggen veel goede kaders en een aantal eigen regelingen waar men energie in moet gaan steken om dit verder te gaan brengen. In het begin zal er veel kennis nodig zijn.

De heer De Jong heeft nog geen antwoord op zijn vragen.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen van de heer De Jong:

- Zij meent dat zij geantwoord heeft op de vraag over participatie. Er zijn signalen ontvangen van betrokken partijen en er wordt gewerkt met een participatienotitie. GS is bezig met het organiseren van infomarkten, samen met gemeenten, waar de bewoners langs kunnen komen met vragen. Zij stelt voor om dit te bespreken wanneer de participatienota er ligt.
- Binnenkort ontvangt GS een eerste reflectie op het UPLG vanuit het ministerie van LNV. Er wordt gewacht op wat de Tweede Kamer gaat doen en de reactie van de minister.
- Op de feedback met Europa zal zij schriftelijk terugkomen.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat er een participatietraject is met de Staten rondom het UPLG waarin deze informatie wordt meegenomen.

Mevrouw Batteau leest in het UPLG ten aanzien van dierenwelzijn onvoldoende concreet en expliciet wat in de motie staat. Er staat dat de provincie aansluit bij het advies van Dierenaangelegenheden en er worden zes punten genoemd. De punten integriteit en dierwaardigheid ziet zij niet terug in de paragraaf. Zij vraagt of dit nog uitgewerkt wordt en wanneer de punten gekoppeld worden aan concrete acties. Bij alle paragrafen staan acties en maatregelen maar rondom dierenwelzijn ziet men alleen een beschrijving.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat GS nog verder gaat met de uitwerking van het UPLG. De motie is nog niet als afgedaan beschouwd en zij komt hier nog op terug.

13 [SB Voortgang vergunningverlening stikstof laatste kwartaal 2022 en eerste kwartaal 2023](#)

De voorzitter meldt dat de Statenbrief en memo in een termijn worden behandeld en geeft het woord aan de opwaarderende fracties.

Mevrouw Van Gilse vraagt waarom is gekozen om PS ieder half jaar te informeren, gezien het belang van het onderwerp en de hoeveelheid aanvragen die zich ophopen. De vergunningverlening heeft impact op zowel inwoners als ondernemers.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat dit wordt gedaan omdat de vergunningverlening stilligt en er niets valt te rapporteren. Als de frequentie in vergunningsvertrekking toeneemt zal GS vaker gaan rapporteren. Na Q3 en aan het einde van het jaar komt er nog een rapportage. Daarna wordt er halfjaarlijks gerapporteerd tenzij er een grote beweging ontstaat.

Mevrouw Van Gilse vindt geen voortgang ook een signaal. Er kan worden gemeld welke stappen er zijn gezet om toch voortgang te boeken als ambtelijke organisatie, en hoe uitspraken worden ontvangen en meegenomen.

De heer Van Dieren ziet dat de spreektijden weer oplopen. De prioritering van het uitgiftebeleid bij de depositiebank is interessant en kan een mooi onderwerp zijn omdat de PAS-melders daar bovenaan de agenda staan.

De heer De Jong begrijpt uit de rapportage dat erbij minstens 44 van de 107 openstaande aanvragen sprake is van een emissiearm stalsysteem. Onderzoeken laten zien dat dergelijke systemen geen verbetering laten zien en dat beleid gericht op dergelijke innovaties het herstel van natuurdelen niet zal verwezenlijken. Hij vraagt wat de visie is van GS op emissiearme stalsystemen en de vergunningverlening.

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Sterk voor de beantwoording van de vragen.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen:

- Zij ontraadt het om per kwartaal te gaan rapporteren omdat zij PS informeert als er een uitspraak is bij de Raad van State die gevolgen heeft voor de boeren in de provincie. Zij wil geen rapportage op rapportage sturen als er weinig te melden is en adviseert het voorlopig te houden bij een halfjaarlijkse rapportage.
- Ten aanzien van Rav-factoren en emissiearme stalvloeren meldt zij dat momenteel, vanwege de onzekerheid over de norm, geen vergunningen worden uitgegeven. Er zijn onderzoeken gaande welke normen men zou kunnen toepassen. Zij wil dat de vergunningen die worden afgegeven geborgd zijn en niet stuklopen bij de rechter.

14. Memo aanwezigheid wolf in de provincie

De voorzitter meldt dat de gedeputeerde de memo heeft gestuurd omdat er aan het begin van de zomer steeds meer berichten waren waar zich een wolf bevindt in Utrecht. De memo wordt behandeld in een termijn en zij geeft het woord aan de opwaarderende fracties.

Mevrouw Engels verzoekt om meer aandacht te besteden aan publieksvoorlichting en niet alleen over de aanwezigheid van de wolf. Het is van belang om het gesprek te starten hoe de mens kan samenleven met de wolf. Er heerst momenteel angst, veroorzaakt door onbegrip. Communicatie speelt hier een cruciale rol in. Zij las dat er een opdracht loopt voor het verdoven en zenderen van de wolf. Hiervoor is een ontheffing nodig, maar zij kan deze niet vinden. Klopt het dat dit niet is afgegeven? Daarnaast mogen versturende maatregelen pas toegepast worden na het vaststellen van een probleemsituatie, inclusief heldere onderbouwing. Dit om nodige menselijke interacties met bijbehorend stressmoment en pijn te voorkomen. Zij heeft grote vraagtekens bij het gebruik van een paintballbal tegen de wolf, net als haar collega van GroenLinks.

De heer Berends vindt het goed dat er een actieve houding is bij het monitoren en zenderen van de wolf. Met deze maatregelen kan men een beter inzicht krijgen in aantallen, vestiging en verspreiding. Hij heeft een aantal vragen:

- Is er een globale tijd en kostenraming gegeven?
- Onder punt 5 worden een aantal elementen genoemd omtrent de wijziging van de opdracht aan Stichting Valwild, waarbij de interventielijn wordt aangepast op toepasbaarheid in de praktijk. Aangezien deze aanrijdingen meestal 's nachts plaatsvinden is de vraag of de WENR deze dode wolf vervoert naar de koellocatie voor nader onderzoek. Denkt de gedeputeerde dat de mensen van WENR in de nachtelijke uren de wolf komen ophalen? Waar dient het dier tijdelijk bewaard te worden?
- Hoe moet Stichting Valwild vrijwillig handelen bij een dier dat niet dood is maar ligt te lijden aan de kant van de weg, zonder dat dit later consequenties heeft?

- In de maand september kan bij de EU worden aangegeven hoe groot de overlast is in de provincie Utrecht. Heeft de gedeputeerde hiervan een beeld en kan zij dit met PS delen?

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Sterk voor de beantwoording van de vragen.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen:

- Zij kan zich voorstellen dat er veel behoefte is aan publieksvoorlichting. Hiervoor ligt een belangrijke taak bij de trainerende organisaties en gemeenten. De provincie doet al veel aan voorlichting en zij weet niet op welk punt er meer kan worden gedaan.
- Bij de ontheffing wordt gebruik gemaakt van een landelijke ontheffing die is gegeven aan WENR voor het verdoven en zenderen van de wolf.
- In het Wolvenplan is een soort escalatiemodel opgesteld wat men moet doen als er iets gebeurt. De situatie die men had is naast het escalatiemodel gelegd en er is een risicotaxatie gevraagd. De provincie heeft de taak om de wolf te beschermen, en vindt het goed is om te gaan zenderen om op die manier een beeld te krijgen waar de wolf zich bevindt, wat zijn gebied is, en maatregelen te kunnen treffen bij de gevolgen daarvan, door bijvoorbeeld noodrasters aan te bieden. Dit is goed onderbouwd en hier zijn regels voor waar alle provincies zich aan houden.
- Een globale tijdsraming is lastig te geven omdat het lastig is de wolf te vinden, zeker nu het bos dichtbegroeid is. Een kostenraming kan worden gegeven maar dit is secundair en de kosten zijn niet enorm.
- Bij aanrijdingen 's nachts komt Stichting Valwild. Afgelopen maandag heeft GS een aangepaste opdracht verstrekt aan Stichting Valwild, waardoor zij ook 's nachts de dieren bij een aanrijding tijdig uit hun leiden kunnen laten verlossen door een gespecialiseerde dierenarts.
- Er is een draaiboek gemaakt hoe vrijwilligers moeten handelen wanneer het dier nog levend op de weg ligt. Zij zal hier als publieksvoorlichting meer bekendheid aan laten geven. Men moet in dat geval zo snel mogelijk Stichting Valwild bellen en niet zelf naar het dier gaan.
- Momenteel is de overlast beperkt tot negen incidenten, waarbij het gaat om twee keer contact met een hond en een wolf, en waarnemingen. In geen van de gevallen was sprake van een agressieve wolf.

De heer Berends vraagt of de aantallen wolven worden doorgegeven aan de EU.

Gedeputeerde Sterk weet dit niet en vraagt naar de achtergrond van deze vraag.

De heer Berends antwoordt dat de EU heeft verzocht om vanaf september overlast van de wolf door te geven

Gedeputeerde Sterk zal hier schriftelijk op terugkomen.

Mevrouw Engels leest in het Wolvenplan dat er pas een ontheffing komt bij een probleemsituatie. Zij hoort nu dat het zenderen een preventieve maatregel is ter bescherming van de wolf. Het lijkt haar echter beter om elke onnodige interactie met de wolf te vermijden.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat er een problematische situatie is geweest. Er waren twee confrontaties met een wolf en een hond die gelukkig goed zijn verlopen, maar als de hond en/of de eigenaar anders hadden gereageerd had dit uit de hand kunnen lopen. Vanuit die redentatie leek het GS nuttig om te gaan zenderen. Men wil niet dat een confrontatie eerst verkeerd afloopt om vervolgens pas de wolf te gaan zenderen omdat men dan te maken heeft met een probleemwolf die misschien gedood moet worden. Vanuit de rol de wolf te beschermen is besloten te gaan zenderen. De wolf wordt hierbij eerst verdoofd.

Mevrouw Hoek geeft aan dat er steeds meer wolven komen en zij leest regelmatig dat schapen en kalveren worden aangevallen. Zij vindt dat er een presidium moet komen voor degenen die hun dieren afdoende willen beschermen tegen de wolf. Kinderen kunnen ook geconfronteerd worden met een wolf waarbij het fataal kan aflopen. Daarnaast worden de moeflons in het Nationaal Park De Hoge Veluwe regelmatig aangevallen. 50PLUS vindt het belangrijk alerter te worden en te overwegen in hoeverre men de aanwezigheid van de wolf wil tolereren. Het gaat haar ook om de emotionele schade die toegebracht wordt aan de beheerders van de gedode dieren. Opmerkelijk is dat de edelherten niet mogen komen in de provincie Utrecht. Zij worden afgeschoten zodra zij over

de wildbrug komen. De wilde zwijnen mogen evenmin komen. De provincie is wel in staat om bepaalde dieren die geen schade toebrengen te weren, maar de wolf wordt beschermd. De provincie moet hierin een balans zoeken. Gelukkig is het Rijk eveneens met de gedachte bezig om de beschermde status van de wolf in te perken.

Mevrouw Van Elteren meldt dat de provincie Gelderland enige ervaring heeft met het schieten van een paintballgeweer op wolven. De rechter heeft aangegeven dat de provincie Gelderland niet goed heeft onderbouwd waarom zij de wolf, die een Europees beschermde status heeft, opzettelijk willen verstoren. Gelderland heeft volgens de rechtbank niet goed gekeken naar andere opties om de wolf weg te houden bij mensen. Het is onduidelijk of de verfkogels het dier zullen verwonden, en of de verf ertoe leidt dat hij uit zijn roedel wordt verstoten. GroenLinks vraagt of de provincie leert van de uitspraak voor Gelderland, en of er eerst wordt gekeken naar andere opties voordat het paintballgeweer wordt ingezet. Op het moment dat niet duidelijk is of verfkogels het dier kunnen verwonden, of kunnen leiden tot verstoting, moet men dit soort maatregelen dan inzetten? Het paintballgeweer is geen onderdeel van de escalatieladder in het Wolvenplan en GroenLinks vraagt waarom deze maatregel genomen moet worden terwijl de bestaande maatregelen niet volledig benut zijn.

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen van mevrouw Van Elteren:

- Mevrouw Hoek zei terecht dat mensen die last hebben van de wolf geholpen moeten worden. Hier is de provincie mee bezig en er wordt een subsidiemogelijkheid ontwikkeld, waarop mensen die dieren houden aanspraak kunnen maken op afrasteringen. De verantwoordelijkheid tot bescherming ligt bij de dierhouders zelf.
- Omtrent het paintballgeweer wordt met belangstelling gekeken naar wat er in Gelderland gebeurt. De provincie Utrecht gaat niet met het paintballgeweer werken omdat het in Utrecht om één wolf gaat, en niet om een roedel zoals op de Hoge Veluwe. Utrecht heeft gekeken naar de interventieladder en geconstateerd dat de 'harde' ontmoeting tussen de wolf en de hond vraagt om zenderen. Wellicht zijn in de toekomst andere maatregelen nodig om de wolf te overtuigen bij mensen weg te blijven.

De heer Van Breukelen heeft een aantal vragen:

- In de beantwoording op de vragen van de PvdD werd geantwoord dat wolven vaak grote afstanden afleggen waardoor preventieve maatregelen niet genomen kunnen worden. Toch wordt in de memo gesteld dat zenderen prioriteit krijgt waardoor volgen mogelijk wordt. Door de grote afstanden die de wolf aflegt komt deze argumentatie op losse schroeven te staan. Kan men de wolven wel/niet volgen?
- In de beantwoording van de vragen van de SGP wordt een wetsartikel genoemd waarin wordt geschreven dat een veehouder zelf verantwoordelijk is voor de bescherming tegen roofdieren. De wet komt uit een tijdperk waarin wolven zich niet in Nederland bevonden. De bescherming van dieren is voor velen een dure investering. Zijn er plannen om met andere provincies voor een wetswijziging te lobbyen?
- Is er onderzoek gedaan naar de reikwijdte van het leefgebied in de provincie? Zal de gehele provincie te maken kunnen krijgen met de aanwezigheid van de wolf?

Gedeputeerde Sterk beantwoordt de vragen van de heer Van Breukelen:

- Er staan wildcamera's waardoor men de wolven enigszins kan volgen. De uitwerpselen worden onderzocht en soms zijn er meldingen van verdachte situaties waarbij wordt onderzocht of er sprake was van een wolf. Het is onduidelijk of de wolf in de provincie blijft of op doorreis is. Daarom is de provincie overgegaan tot het zenderen.
- De provincies zijn niet bezig met het bespreken van een aanpassing van de wet. Wel wordt bekeken of het Wolvenplan nog wel past bij de situatie in Nederland. In de loop van volgend jaar komt daarom mogelijk een aangepast Wolvenplan dat meer recht doet aan de situatie.

15. [SB Vaststelling Handreiking Nieuwe Woongebieden Groen Groeit Mee inclusief Stand van zaken Groen Groeit Mee](#)

De voorzitter meldt dat dit een hulpmiddel is voor gemeenten en projectontwikkelaars die met Groen Groeit Mee aan de slag willen gaan. De Statenbrief wordt behandeld in een termijn en zij geeft het woord aan de GroenLinks die dit punt heeft opgewaardeerd.

De heer Virginia meldt dat groen van belang is voor de gezondheid van mens en dier, voor het tegengaan van klimaatproblemen en de eigenwaarde van natuur en biodiversiteit. In de steeds drukker wordende provincie moet voldoende ruimte blijven voor groen. Voor GroenLinks is het realiseren van afspraken binnen het Programma Groen Groeit Mee een belangrijk punt. Afspraken zijn mooi maar ze moeten wel nagekomen worden. GroenLinks maakt zich zorgen dat financiering onvoldoende geborgd blijkt te zijn. GroenLinks is blij met de extra € 10 miljoen die in het coalitieakkoord is uitgetrokken voor Groen Groeit Mee, maar de Statenbrief en de beantwoording van de technische vragen nemen de zorgen niet weg. Graag wil GroenLinks van het college weten hoe de financiering geborgd wordt in de afspraken in het programma en samen met de partners van het programma gerealiseerd kan worden. Hoe ziet het college de opties wanneer de middelen onvoldoende blijken? Groeit groen dan niet meer mee? Wachten de projecten op het meegroeien van groen? Of ziet de gedeputeerde nog een andere optie? De spreektijden zijn voorbij maar GroenLinks hoort graag van de verschillende fracties hoe zij het programma waarderen en hoe zij aankijken tegen de in de Statenbrief geschetste financiële uitdaging.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat een prachtig project is en dat het goed is dat zij dit in haar dossiers in het verlengde kan leggen van hetgeen men wil in het landelijk gebied, en zij denkt dat daar een versterkend effect kan zijn. Groen Groeit Mee gaat ook over voldoende groen en koelteplekken bij woningbouw, vanwege de uitdagingen op het gebied van klimaat, en hoe men groen kan inzetten in het landelijk gebied als verdienmodel voor agrariërs. Recreatie wordt ook nadrukkelijk genoemd. De integratie is van groot belang en kan in zichzelf al een meerwaarde opleveren. Er is onderzocht hoe men dit concept kan financieren. In het coalitieakkoord is opgenomen hiervoor cofinanciering te gaan regelen, zodat men andere financiers kan aantrekken. Daarvoor moeten een aantal voorliggende vragen worden beantwoord. Bijvoorbeeld: Hoe wordt het interessant voor bouwers om te investeren in groen. Hierover zal men gezamenlijk het gesprek moeten voeren met het doel geld vrij te spelen om een groene ontwikkeling te kunnen realiseren, in combinatie met de woningontwikkeling.

De heer Virginia bedankt de gedeputeerde en meldt dat een groot deel van de vragen is beantwoord. Wanneer het ondanks alle pogingen niet lukt om dit te financieren wat gebeurt er dan? Wacht men langer met bouwen of bouwt men met minder/zonder groen?

De heer Schaddelee meldt dat de ChristenUnie dit programma enorm waardeert. Wanneer hier extra geld voor nodig is steunt de ChristenUnie dit voorstel, maar er moet wel uitzicht zijn dat de investering ergens kan landen.

De heer Draisma vraagt hoe men dit kan monitoren. Wanneer men de inwoners verduidelijkt dat bij een huis groen komt wordt dit tastbaarder en duidelijker; en interessanter voor projectontwikkelaars en dergelijke om dit te gaan doen. Het programma is ambitieus en super positief maar de vraag is hoe men dit monitort en verzilvert.

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat er een handreiking voor gemeenten is opgesteld hoe men dit moet gaan doen. Op basis van de evaluatie van de handreiking zullen verdere maatregelen worden genomen. Zij wil niet nu al redeneren wat zij gaat doen als het niet lukt, want men moet er gewoon voor zorgen dat het wel lukt. Er zijn een aantal lijnen uitgezet, waaronder de handreiking en de lobby die wordt ingezet voor het verkrijgen van geld. Zij is blij dat de coalitie heeft besloten hier € 10 miljoen voor apart te zetten, naast de € 6 miljoen die er al stond, omdat dit de mogelijkheid biedt tot cofinanciering. Zij vraagt om tijd om dit concreet te gaan invullen. Het is aan de Staten om te zoeken naar geld.

De heer Virginia meldt dat Groen Groeit Mee in de informatiesessie over het handelingsperspectief voor het buitengebied regio Amersfoort aan de orde kwam. Daar werd verteld dat agrarisch meetelt als groen. Klopt het dat voorheen agrarisch niet meetelde als groen en dit nu wel zo is? Betekent dit dat alle landbouwgrond in Utrecht als natuur gaat tellen in het kader van dit programma?

Gedeputeerde Sterk antwoordt dat dit niet het geval is. Bij agrarisch gaat het over agroforestry, zoals voedselbossen en recreatief groen in het agrarisch bedrijf.

16 [SB Voortgangsrapportage Vallei en Veluwe Klimaatbestendig](#)

De voorzitter meldt dat dit het laatste besprekingspunt is. Vallei en Veluwe zijn een van de vier regionale samenwerkingsverbanden waarbinnen wordt gewerkt om van Utrecht een klimaatbestendige en watervrije provincie te maken. Deze statenbrief wordt in een termijn behandeld. Zij geeft het woord aan de heer De Jong die dit punt heeft opgewaardeerd.

De heer De Jong vraagt wat is de beoogde rol van de provincie is in de regionale samenwerking....

Gedeputeerde Bakker zal hier schriftelijk op terugkomen.

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Toezeggingen

3.

Ingekomen stukken RGW

Gedeputeerde **STERK** zegt toe een infosessie te zullen organiseren om inzicht te geven in de Wezenlijke Kenmerken en Waarden.

7.

Rondvraag

Gedeputeerde **STERK** zegt toe in een memo te laten weten wat ten aanzien van Het Binnenveld uit het gesprek met de vier gemeente en de provincie Gelderland is gekomen.

Gedeputeerde **VAN ESSEN** zegt toe te bekijken wat in het stuk dat PS in december heeft vastgesteld vanuit de Gelderse kant geschreven staat, en zal hierop terugkomen.

9.

SB Gebiedsvisie regiopoort Driebergen-Zeist

Gedeputeerde **VAN ESSEN** zegt toe dat hij in de eerstvolgende stuurgroepvergadering zal agenderen hoe men ervoor kan zorgen dat provinciale besluitvorming over kaders goed op elkaar zijn afgestemd.

11.

SV Verordening Europese landbouwsubsidies provincie Utrecht 2023-2027

Gedeputeerde **STERK** zegt toe een memo te zullen opstellen met de belangrijkste wijzigingen in de nieuwe subsidieregelingen, ten opzichte van het huidige beleid en het beleid van afgelopen jaren. Zij zal trachten deze memo voor 20 september naar PS te sturen.

Gedeputeerde **STERK** zegt toe schriftelijk terug te komen op de vraag hoe het Programma Energietransitie een concrete plaats gaat krijgen binnen de doelen van het GLB en het verstrekken van subsidies.

Gedeputeerde **STERK** zegt toe te zullen bekijken op welke wijze zij PS bij de openstellingsbesluiten kan betrekken.

12.

SB Concept UPLG versie 1.0 & memo aanpak piekbelasting

Gedeputeerde **STERK** zegt toe schriftelijk te zullen terugkomen op de mogelijkheden tot feedback met Europa.

14.

Memo aanwezigheid wolf in de provincie

Gedeputeerde **STERK** zegt toe schriftelijk te zullen terugkomen op de opmerking dat de EU heeft gevraagd om vanaf september overlast van de wolf door te geven.

16.

SB Voortgangsrapportage Vallei en Veluwe Klimaatbestendig

Gedeputeerde **BAKKER** zegt toe schriftelijk te zullen terugkomen op de vraag omtrent de beoogde rol van de provincie in het regionale samenwerkingsverband voor klimaatadaptatie.